Ч. 146 (14.689). Львів, вівторок 6. липня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
• Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Замах на Димітрова.

У Москві арештовано болгарського революціонера Павлова під закидом організування замаху на провідника III. Інтернаціоналу Димітрова.

Перед новими заворушеннями у Палестині.

РОЗЛОМ В АРАБСЬКОМУ ТАБОРІ НА ТЛІ ПОДІЛУ ПАЛЕСТИНИ.

Дійшло до відома британського уряду, що у звязку зі звітом королівської комісії, яка радить поділ Палестини, у Палестині заноситься на нові заворушення.

Частина арабів під проводом б. посадника Єрусалиму Наташібі обстоює британський проект поділу, тому покинула начальний арабський комітет. Цей останній під проводом великого муфтія рішуче виступає проти поділу краю. Емір Трансйорданії, що мав би стати володарем арабської частини Палестини, підтримує Наташібія. Між обома арабськими таборами дійшло до настільки гострого напруження, що загрожують поважні заворушення. Жидівську опозицію проти поділу Палестини уважають у Льондоні тактичним маневром.

З огляду на можливість заворушень 32.000-тоновий кружляк „Ріпюлс", озброєний 15-цалевими гарматами, поспішно пливе з Мальти до Гайфи.

ТЕРОР.

Невідомі терористи постріляли в Яффі кревняка б. мера Єрусалиму, Фарі Бея Наташібія, основника арабської партії праці. Його життю загрожує небезпека.

Таємнича подорож валенсійського премієра і міністра закордонних справ до Парижа.

Як подає паризька преса, премієр еспанського червоного уряду Неґрін та міністр закордонних справ Хіраль були минулої пятниці у Парижі, де перевели важні наради з членами французького уряду. „Ле Жур" твердить, що обох еспан. міністрів приняв віцепрем. Блюм і мін. Дельбос, яким вони зложили звіт про неймовірно важке положення еспанських червоних, прохаючи моральної та матеріяльної помочі.

ЧИ АМЕРИКАНСЬКІ ДЕРЖАВИ ВИЗНАЮТЬ УРЯД З БУРҐОСУ?

Як подає Авас з Вашинґтону, дипльоматичні представники Чілі, Перу й Арґентини відбули нараду в справі визнання еспанського національного уряду. Злучені Держави і Бразилія є проти цього внеску.

НЕ КАПІТУЛЮЮТЬ.

Баскійська делеґація в Парижі оголосила маніфест баскійського президента Аґіра, у хвилині, коли він покидав країну басків. Він заявив, що навіть поза границями баскійського краю виконуватиме президентські обовязки.

НА ФРОНТАХ.

Національне командування повідомляє, що на баскійському фронті національні війська відбили ворожий наступ на становища на горах Невозо і Невера. Червоні відступили з великими втратами в людях.

Непогода утруднює операції.

Валенсійське міністерство війни подає, що на східньому фронті червоні здобули гору Одулля, на баскійському фронті — узбіччя гори Мелльо.

Анґлійська дипльоматія шукає компромісу

З ІТАЛІЄЮ ТА НІМЕЧЧИНОЮ?

Французький амбасадор у Льондоні приїхав до Парижа. Як кажуть, він зложив мін. Дельбосові звіт про хід недавніх нарад комітету неінтервенції та обговорив дальші британські компромісові проекти. „Еко де Парі" твердить, що посередництва підійметься бельгійський премієр Ван Зеланд, який нині приїжджає до Льондону у звязку зі своєю акцією господарського порозуміння. Експерти британського міністерства закордонних справ опрацьовують компромісовий проект наладнання справи контролі на еспанських берегах, що погоджувала би анґльо-французький проект з німецько-італійським. М. ін. Анґлія погодилась би признати обом еспанським урядам права воюючих сторін, але з деякими обмеженнями, напр. без права бльокади.

НЕМА НІЯКОГО КОНФЛІКТУ МІЖ БУРҐОСОМ І ЛЬОНДОНОМ.

Вчора появились були поголоски, що еспанські національні літаки збомбардували британські воєнні кораблі. Тепер офіційно повідомляють, що недалеко Сантандеру дві летунські бомби впали півтора милі від британських контрторпедовців, мабуть з причини недогляду. При настільки великій віддалі годі припускати, щоби бомби були звернені проти британських кораблів; ці останні не стріляли.

Британські офіційні кола заявили, що у звязку з цим інцидентом не думають робити ніяких дипльоматичних кроків.

Ніби мала, але дуже прикра справа.

Львів, 5. липня 1937.

Від ряду літ читаємо у звітах з ріжних українських національно-релігійних маніфестацій більш-менш таке: „...На превеликий жаль було дуже мало української інтеліґенції...", „...на превеликий жаль явилося мало представників наших центральних установ, а деякі з них не зайняли призначених для них місць..", „...: була велика сила народу, але на превеликий жаль ми не бачили ані чільних осіб нашого національно-громадського життя, ані не було від них вінків (привітів)..." Таке читаємо майже щороку з нагоди свята Йордану при описі свячення води на львівському Ринку, з нагоди 1-листопадового богослуження, при описі походу на цвинтарі у Зелені Свята, з нагоди поминків на Маркіяновій могилі чи якихнебудь маніфестаційних похоронів. І навіть коли не можна дорікати українським інтеліґентам Львова, що не було їх там, де повинні були бути, то й тоді справоздавець не може промовчати, що „на превеликий жаль не було належного порядку"..."

Таким робом, як бачимо, маємо до діла ніби з маленькою справою, яка проте сягає корінням до дуже глибоких і дуже суттєвих явищ. Перше з оцих явищ, це той віроісповідний лібералізм та індиферентизм, який легковажить собі взагалі все, що звязане з Церквою. Правда, маємо під цим оглядом уже далекойдучу поправу, маємо поважну еволюцію поглядів. Ніхто вже не оспорює аксіоми, що Церква в наших відносинах є могутнім чинником загально-національного життя і що церковні маніфестації, поза суто-релігійним значінням, мають теж загально-національне виховне значіння, що вони є не тільки маніфестацією релігійности присутніх, але й української чисельности, організованости, дисципліни. Найбільш проречистим і найяскравішим доказом цього було величаве Свято УМХ, а всі ті що цю правду оспорювали, зазнали тоді найприкрішої моральної поразки. Але фактом є, що хоч успіх свята УМХ викликав велику радість у цілому українському громадянстві, особливо в українській інтеліґентській громаді Львова, то на цей успіх склалася майже виключно здисциплінована постава мас селян-

зької молоді, а група старших львівських громадян-інтелігентів творила у поході дуже невеличку позицію. І так воно діється при всіх інших подібних нагодах: наші громадяни з великою приємністю та щирим задоволенням прочитають у газеті що нпр. свято Йордану чи зелено-святочного походу вийшло величаво, — але самі до того величавого успіху причиняються у мінімальній частині. Поза організаціями релігійного характеру (братства, Марійські Т-ва) та станових міщанських товариств — величезна більшість львівських українців-інтелігентів, що працюють по наших приватних установах або виконують своє вільне звання, у тих прилюдних маніфестаціях участи не бере. На превеликий жаль.

Ось нпр. учора, на одному з найбільших і найкращих свят — на святі св. Евхаристії. Залишаємось під гнітучим враженням, що вчора на львівському Ринку, що лунав від дзвінків та співів українських церковних процесій, мерехтів усіми красками церковних хоругов і звернув на себе очі всього Львова у звязку з присутністю на ньому здисциплінованих, струнких рядів коло пяти тисяч Луговиків, що вчора на львівському Ринку майже зовсім не було українських інтелігентів. Коли візьмемо ще під увагу, що нема тут виправдання атмосферичними причинами, як нпр. тріскучий мороз на Йордан, та що спеціяльно вчора була чудова соняшна погода, а зразковий порядок можна було забезпечити собі вже згори, користаючи з завжди охочих до такої ролі членів наших руханково-спортових товариств (раніш цю ролю чудово виконували пластуни) — то просто не можемо зрозуміти цього дивного „пасивного спротиву". Сенйор д-р Кость Левицький, два посли, ще кілька більш відомих громадян-інтелігентів, та й годі. Чому?

Відповідь на цей запит може бути тільки одна: кепські „традиційні" привички, яких ми ще не позбулись. Ми дуже поквапно вивищуємо свої національні питоменности в порівнанні з чужинецькими. Але деякі добрі чужі звичаї мусимо собі таки мерщій засвоїти. Просимо пригадати собі, як виглядає щорічне свято Божого Тіла у наших сусідів у Львові та скрізь по всіх містах і містечках у Польщі: у процесії беруть участь не тільки всі найвищі державні та самоуправні достойники (у Варшаві — президент держави, ввесь уряд, дипльоматичний корпус і ін., у Львові — воєвода, президент міста, радні і т. д.), але й масово польська інтеліґенція, яка не суне у процесії столоченою юрбою, лише йде впорядкованими рядами, маніфестуючи свою силу та тісну гармонію між Церквою і народом у всіх зовнішніх прилюдних виступах. Чому не моглоб таке бути й у нас? Чому й у нас не можнаб церковні маніфестації зробити привичною, традиційною, обовязковою нагодою необхідної масової зустрічі наших політичних, культурних, господарських діячів, наших кооператорів, адвокатів, лікарів, інжинірів, письменників, мистців?! Чому у нас не моглиб на таких святах виступати ін корпоре наші установи й організації? Чому саме ми, які так голосно вміємо кричати, що трактують нас „лер нон ест" і не хотять добачувати нас, де ми є, — самі не показуємо себе прилюдно тоді, коли маємо до цього знамениту нагоду?!

До цього самого питання маємо ще один характеристичний причинок. Буває нпр. випадок, коли дійсно масово, імпульсивно з власного почину являється на вулицях м. Львова українська інтеліґенція: це буває головно спорадично, з приводу смерти й похорону якогось чільного та популярного діяча. Але й тоді прикро дивитися, як такий величавий похід виглядає: поруч з рядами, що йдуть — як водиться — серединою вулиці, юрбою присутніх затолочені тротуари, зменшуючи на добру половину розміри походу. Чи це діється так собі, припадково, чи це може характеристичний вияв прикметної нам риси вибуялого індивідуалізму, неохоти до сірих рядів (про які паде стільки високопарних слів), анархічности?!

Просимо вибачити ці докори. Знаємо, що неприємно наражуватися на закид, що хтось узурпує собі право „ментора". Завданням цих рядків не є ані менторувати, ані тим паче когонебудь ображувати. Їх завданням звернути увагу на прилюдне явище, яке не є добре та яке повинно змінитись. Маємо враження, що все українське громадянство в краю з найбільшим вдоволенням прийнялоб до відома факт, що наші станові й професійні організації, клюби й товариства приступили до ліквідації того нинішнього явища, яке не скріплює, а поменшує нашу зорганізовану силу. ік.

Знову загострення европейських відносин.

Женева, 1. липня 1937.

Характеристичною прикметою сучасного політичного життя Европи є те, що при устійненім загальнім напрямку розвитку політичних відносин, трапляються досить часто поважні несподівані відхили від цього напрямку. Ці часом лише позірні несподіванки свідчать про напруження сучасної політичної боротьби в Европі, різкі ходи противників наступають у прискореним темпі. До таких блискавичних ходів належить і невдатний напад на німецький кружляк „Ляйпціґ", спричинені ним німецько-італійські вимоги в комітеті неінтервенції, відкинення їх, виступ представників Німеччини та Італії з Комітету, демонстраційна висилка німецької фльоти на Середземне море, англьо-французьке наближення та нота до Німеччини... Прийшло замішання, безпорадність у дипльоматичних кабінетах, кріза цілої політики неінтервенції, яка доказує яскраво, що співробітництво великих держав трималося на дуже хиткій основі. Ледви тиждень тому паризький „Тан" писав про порозуміння чотирьох великих держав у справі контролі, як про можливу підставу для їх дальшого порозуміння, і це не був лише особистий погляд поважного французького щоденника. Але досить було провокаційного нападу большевицького підводного човна на німецький кружляк, щоб контрольна організація розвалилась при дуже сумних обставинах. У Парижі і в Льондоні не захотіли демонструвати злученою фльотою перед Валенсією, а воно в свою чергу подратувало Берлін і Рим. Прийшла різка промова Гітлера, погрози під адресою Німеччини й Італії, — над Европою знову зависло марево війни, а Совіти знову можуть радіти з цього розгардіяшу.

Колиб щодо тактики французького та англійського уряду були якісь сумніви, то гарячкова діяльність московського уряду, французьких і еспанських комуністів, III. і II. Інтернаціоналу, москвофільських чинників у Парижі та опозиції в англійськім парляменті, розвинена в останніх днях на користь большевицького уряду Валенсії, мусілаб всі ці сумніви ґрунтовно розвіяти. Відповідь цього „уряду" на жадання Комітету неінтервенції у справі безпеки контрольних кораблів витримана цілком у тоні московської акції в Еспанії. Про безпеку великодержавних панцирників у тій відповіді властиво взагалі нема мови, бо у Валенсії гадають, що кораблі треба заступити звичайними моторовими човнами, яких має досить і московський уряд. Поза тим говориться більше про безпеку самого валенсійського уряду проти інтервенції „фашистівських держав". Разом з цією „нотою" ідуть і жадання франко-еспанських комуністів відновити „свободу інтернаціонального торгу для законного еспанського уряду" та жадання соціялістично-москвофільських чинників у Парижі та Льондоні перенести знову справу еспанської війни до Ліґи Націй та застосувати проти Німеччини та Італії постанови пакту Ліґи проти „напасника".

А все ж, урядові чинники Франції та Англії виказують так само мало охоти піддаватися натискові з Москви, як і активно проти нього виступати. В уряді Шотана Дельбос матиме більшу змогу противитися надмірним жаданням Москви, ніж у попереднім уряді Блюма. А в англійськім парляменті опозиція лишається опозицією і тенденції до зросту не виявляє. Правда, відложені на неозначений час відвідини Нойрата в Льондоні були розчаруванням не лише для англійського уряду, а й для всіх прихильників миру й ладу в Европі. Але на те тимчасом нема ради. У Берліні дбають не про беззмістовні маніфестації приязни та компромісове латання дірок на злинялих вітрилах европейського політичного корабля, а про тверді основи оборони Европи проти московського імперіялізму. Переконавшись, що час для спільної поважної акції проти большевизму в Еспанії ще не прийшов, Німеччина та Італія повертають знову до політики вільної руки, як в Еспанії так і в Европі. Оскільки вона буде в згоді з засадами неінтервенції, буде очевидно залежати передусім від того, в якій мірі Льондон буде терпіти московську інтервенцію в Еспанії. Чи пощастить, і в якій мірі та формі, відновити контролю еспанського побережжя, ще покажеться в найближчих днях. У всякім разі леда́ви чи держави римсько-берлінської осі передадуть контролю без усяких застережень англьо-французькій фльоті, на що дуже числять і у Валенсії і в Москві. У Льондоні говорять вправді і про видалення добровольців з обох еспанських таборів, але як цю ідею перевести?! Останні промови Гітлера і Ґерінґа та статтю в „Пополо д' Італія", написану нібито самим Мусолінім, приняли в Льондоні та Женеві зі стоїчним спокоєм, але з деяким поденервуванням у Парижі. Італійську думку про те, що найпевнішим чинником полагоди еспанської крізи є перемога військ ґен. Франко, треба вважати цілком слушною, але остаточна перемога національної Еспанії мусілаб прийти ще перед зимою, а на це знову таки нема великих виглядів.

При всьому вдоволенні, яке мусить бути у Москві, з погіршення відносин між західніми великодержавами, Москва не перестала хвилюватися. Це видно між іншим зі статті в „Ізвєстіях" з 23. ц. м., де пан Віґіліс гірко докоряє Льондонові і Парижеві за їх „лагідне становище до підпалячів війни в Европі". Москва не дає за виграну. З Перпіньяну повідомляють деякі европейські часописи, що кілька большевицьких підводних човнів старанно шукає нагоди випробувати торпеди найновішого совітського виробу проти панцирників „фаши-

стівських підпалячів війни". Таким чином роля стороннього глядача „боротьби ворожих ідеольогій", перебрана Льондоном, стає щораз важчою. Оскільки Франція не дає Англії змоги усунутись від европейських справ, роля ця й дуже невигідна. За неї зрештою ніхто Льондонові вдячним не буде. Москва тримається засади — хто не з нами, той проти нас, — отже не відчуватиме до Англії більше приязни, ніж до інших „буржуазних держав", і винищує „рештки тред-юніонізму" у себе не для того, щоб підтримувати його в Англії. А менші держави европейського сходу, зокрема південного сходу, не можуть дозволити собі „люксус" англійського становища, не можуть теж наслідувати Праги, що в цілости поставила себе на послуги Москви. Тому, коли скандинавські держави намагаються ще наслідувати Англію, то південь і схід Европи все більше схиляється до римсько-берлінської осі. З цього погляду можна вже нині твердити, що справа Еспанії вирішується не лише в Мадриді чи Валенсії, а й у Букарешті, Варшаві чи Білгороді. Ті політичні кола в Льондоні, які гадають, що Англія буде збирати жнива боротьби між національними державами та франко-московським порозумінням, очевидно дуже помиляються. В разі перемоги Московщини Европа повернеться в пустелю, чи принаймні величезний табор примусових робіт, а на випадок перемоги фронту національних держав без Англії, її значіння занепаде не лише в Европі, а й у цілім світі. Ціла безвиглядність якоїсь рівноваги між римсько-берлінською та парисько-московською віссю мабуть ще ніколи не була така очевидна, як тепер, підчас нової кризи політики неінтервенції в Еспанії.

В останнім часі національні держави пропонували кілька разів у тій чи іншій формі західним великим державам порозуміння чотирьох держав, і будуть ще очевидно кілька разів пропонувати його. Кожне відхилення тих пропозицій є небезпекою для европейського мира і чим пізніше таке порозуміння наладнається, тим воно буде слабше, бо слабшими будуть його партнери. Політичний розвиток Европи іде під прапором національної ідеї, і чим довше Париж і Льондон стримуються від призиання цього факту, тим гірше для них — і для всієї Европи.

М. Данько.

✝

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за бл. п.

ІВАНА МАТІЄВА

візитатора шкіл

відоудеться дня 7. липня 1937 р. в год. 12. вполудне в Успенській Церкві у Львові, на яке запрошує

Рідня.

До якого лицею посилати дітей?

ЩО ТАКЕ ДЕРЖАВНИЙ РІЛЬНИЧИЙ ЛІЦЕЙ У ЧЕРНИЦІ?

ПРЕДМЕТИ ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ.

Навчання в Державному Рільничому Ліцею з українською мовою навчання в Черниці ведеться вже від двох літ. Програма навчання обіймає теоретичну і практичну науку. Теоретичні предмети поділені на три головні групи. **1) Фахова група:** ґрунтознавство, управа рослин, городництво і садівництво, основи лісівництва, хороби і шкідники рослин, годівля і плекання сільсько-господарських тварин включно з годівлею і плеканням домашнього птацтва, бджільництвом, шовківництвом і рибною господаркою, ветеринарія, перерібка і збут сільсько-господарських продуктів, сільсько-господарська інжинірія (машинознавство, мірництво, меліорація і сільсько-господарське будівництво), економіка сільських господарств (суспільна економія, продукційні засоби в сільському господарстві, організація сільського господарства, управа і сільсько-господарське рахівництво, оцінка вислідів господарювання, рахункова калькуляція, оцінка сільсько-господарських варстатів) 2) **політичні предмети,** звязані з хліборобським фахом: ботаніка, зоольоґія, фізика, хемія, математика, сучасні питання суспільно-державні і господарські сучасна держава, державний устрій сучасної Польщі, аґрарні умовини, питання рільних робітників освіта і культура села, сільські інституції і орґанізації включно з сільсько-господарською кооперацією, (основи законів) основний подїл законів, особове і річеве законодавство, законодавство про зобовязання, гіпотечне і векслеве законодавство, гігієна. **3) Загально-освітні предмети:** релігія, українська, польська та німецька мова, фізичне виховання.

На навчання теоретичних предметів визначено 34 годин тижнево в кожній клясі. Теоретичне навчання доповнює практична наука в шкільному господарстві, на яку визначено в кожній клясі по 15 годин тижнево

Відношення годин теоретичного навчання в тижні в поодиноких клясах ліцею таке:

	I.	II.	III.
фахові предмети	6	19½	23
помічні предмети	16	3½	2
загально-освітні	12	11	9
Разом	34	34	34
практична наука	15	15	15
Разом	49	49	49

З цього бачимо, що на фахові і політичні предмети та практичне навчаня хліборобства визначено в I. і II. кл. 3/4, а в III. клї 4/5 часу, а 1/4 в I. і II. кл. на навчання загально-освітніх предметів. В I. кл. переважають помічні і загально-освітні предмети, в останніх фахові предмети.

Практичній науці сільського господарства призначено в усіх клясах однакову скількість годин приблизно 1/3 всього часу, призначеного для навчання в ліцею.

Програма навчання в хліборобському ліцею кладе велику вагу на основний практичний вишкіл, необхідний кожному хліборобові без огляду на те, чи він сам буде працювати на ріллі, чи завідувати сільським господарством, або працювати в суспільній аґрономії.

Теоретична наука відбувається в ранішніх годинах, а практична у пополудневих годинах. Кожної ділянки сільського господарства вчить окремий учитель-спеціяліст. Для практичного навчання сільського господарства має ліцей крім

Ф. АЛЯХНОВІЧ. 4

7 літ на Соловках.

НА КОМАРІВКУ!

Теми до розмов швидко вичерпуються, тим більше, коли особи примушені перебувати зі собою нерозлучно цілими днями і ночами. Якщо ми не мали вже що собі оповідати, грали в шахи.

Одної днини мій товариш був якось дивно схвильований, частійно програвав. В міру того як зближався вечір, став огортати його якийсь неспокій. Я запитав його, що йому.

— Нині понеділок — відповів.

— Ну щож? Такий самий добрий день, як кожний інший.

— Нині понеділок... Вже від двох тижнів нікого не брали... Міркую, що нині візьмуть.

— Куди?

Запитаний подивився на мене довго і відповів горляним шепотом:

— На Комарівку.

— Що це за Комарівка?

— Ліс. В комарівськім лісі звичайно розстрілюють. Чиж не знаєте?

Нічого про це я не знав. Тепер довідався... Звичайно в неділю вертався кур'єр з Москви, привозив присуди ГПУ і в понеділок починали їх виконувати.

Тепер я зрозумів чому мій товариш так необачно виставив свого „короля" під шах. Бож йому самому грозив в цій хвилині „мат".

Одначе ми грали далі. Втім мій партнер схопився на ноги і став нервово проходжуватися по келії.

— Не граєте? — питаю.

— Чиж не чуєте? — відповів.

На подвіря заїхав вантажний самохід і незамкнений мотор гудів без перерви. Мій товариш кинувся до дверей і прихиливши вухо, став надслухувати. Я глядів на це здивовано, не відчуваючи в цій повноті траґедії, що розгравалася в цій хвилині в пивницях ГПУ, зокрема в душі мого товариша. Він по хвилині тигровим скоком опинився біля вікна. Наше вікно виходило на подвіря.

— Беруть... — вишептав придушеним голосом. Перед вікном швидко майнули якісь тіни. Було чути, як рушив самохід. Гук мотору почав стихати. Я поглянув на свого товариша. Стояв непритомно задивлений у вікно і крадькома втирав сльози, що котились йому з очей.

Повезли на Комарівку двох товаришів, яких він зрадив.

ЮДИНА РОБОТА.

Хоч справа мого товариша вязня була вирішена і не залишалося йому нічого іншого, як відсиджувати кару або ждати евентуального розстрілу, від часу до часу возвали його на гору до кімнат слідчих суддів. По повороті я часто чув з його уст запах горівки. Оповідав мені, що взивали його, щоб порозумітися у справі повідомлення про його долю, залишену закордоном родину і т. п. теревені.

Тоді я вірив цим оповіданням, але нині, навчений досвідом семилітнього побуту у большевицьких вязницях, розумію, що означали його часті прогулки „на гору". Там складав звіти з розмов і з моєї поведінки в келії. Здеморалізований терором грязнув далі у своїй юдиній роботі, сподіючись, що тим коштом спасе своє життя.

Наша келія мала свою історію. Оповідали, що в ній перебував два дні після арештування Савінков, в ній сидів кс. Усас, вимінявий опісля до Польщі, та інші „особистости". І дійсно наша келія, як я опісля переконався, була одною з найкращих, вікно, як я вже згадав, виходило на подвіря. Томуто прилягши до віконної рами, хоч це було строго заборонене, ми обсервували вязнів з інших келій підчас їх проходу.

ПЕРШЕ СЛІДСТВО.

По двох тижнях візвали мене на переслухання. Обвинували мене зі ст. 58 совітського кодексу. До мене пристосовано таку точку цієї статті:

„Участь в орґанізації або співпраця з орґанізацією, що діє в користь міжнародної буржуазії".

Дійсно колись у Вильні я належав до товариств, ворожо наставлених до большевиків, хоч політично ніколи не анґажувався. Моя співучасть ніколи не обмежувалася лише до культурної праці.

На мою заяву, що це вже було дуже давно, що за той час я змінив уже орієнтацію, що я є рішеним прихильником большевицького ладу, відповіли мені з іронічною усмішкою:

учителів ще окремих інструкторів (рільника, годівельника, городника, інструктора сільсько-господарської рахунковости та колодійського ремесла).

ПРАКТИЧНА ШКОЛА ГОСПОДАРКИ ТА ВНУТРІШНЄ ЖИТТЯ В ЛІЦЕЮ.

Практична наука обіймає всі фізичні праці так, як вони в сільському господарстві по собі наступають. Учні вчаться як, коли і які праці виконуться в сільському господарстві. Вони присвоюють собі зручність у виконуванні тих праць, послуговуються знарядами і машинами, оцінюють скільки якої праці може виконати один робітник денно, скільки і якої праці можна виконати робучими тваринами, вони вчаться як поводитися з рільними робітниками, вони вчаться примінювати набуте в ліцею теоретичне знання в практичній господарці.

Для тої цілі має ліцей фільварок величини 152 гектарів, в якому заступлені є всі господарські культури. Ціле господарство пристосовується для цілей практичного навчання. Якраз перші учні ліцею мають нагоду брати участь в реорганізації цілого господарства, як уведення плодозміну, поправа і поширення молочної обори, поправа гноївні, влаштування пасовиськ і вигонів для молодняка і свиней, плекання саду і городовини, переведення меліорацій і т. д. Ледви чи яке інше господарство дає можність так всесторонню практично вишколитись, як це має місце в ліцеальнім господарстві в Черниці.

Та на цім навчання в ліцею ще не кінчиться. Ліцей має за завдання не лише підготовити добрих фахівців до виконування хліборобського звання, але теж виховати свідомих будучих громадян, готових і здібних до співпраці в громадських, самоуправних і державних установах, маючи на увазі не лише власне, але теж загальне добро.

Школою цього є організація життя в інтернаті. Вже тут у школі мусять учні самі дбати про заспокоєння щоденних потреб життя. Вони ведуть на власний рахунок кооперативну харчівню. Управа кооперативи відповідає за точне переведення всіх справ, звязаних з прохарчуванням, мешканням, удержанням порядку і т. п. Окремі гуртки займаються влаштовуванням виховних імпрез, рефератів, научних прогульок, а спортовий гурток дбає про здоровий розвій фізичний. Все це — під наглядом учителів. Кожна річ використовується для навчання і виховання рівночасно.

Для навчання і виховування учнів використовується теж господарства в районі школи. Уділювання господарських порад, поміч у наглих випадках відбувається в присутности учнів, які під проводом учителів пробують своїх сил і набирають знання і вправи у виконуванні того рода праці на селі та пізнають умови господарювання селян, що дає багато практичного дискусійного матеріялу, яким доповняється навчання в школі.

3-ЛІТНЯ ШКОЛА І ПЕРЕДШКІЛЬНА ПРАКТИКА.

Щоби можна було якслід обговорити плян і методи навчання в хліборобському ліцею треба написати окрему книжку. Але вже з поданих інформацій можна мати уяву, скільки часу і праці треба посвятити так учеників як ще більше учителів, щоби виконати таке велике і відповідальне завдання. В хліборобському ліцею не можна прогайнувати ні хвилини. Виконування програми можливе лише завдяки відповідній організації життя учнів в ліцею, в якому весь час використовується для цілей навчання і виховання.

Щоби можна було виконати таке складне завдання, яке призначено хліборобським ліцеям, мусіло поширитися навчання до 3 літ. І цей час далеко не вистарчальний для повного опанування такого обильного, а для практичного життя необхідного научного матеріялу. І тому мусіла бути введена передшкільна господарська практика для кандидатів до хліборобських ліцеїв. Впродовж літ переконалися, що наука хліборобства доволі тяжка, коли нема змоги опертиї її о практичні основні відомости ученика. Прості господарські речі стають при навчанні трудними, коли їх хочби раз не бачилося в практиці. В школі нема стільки часу, щоби вичерпати в достаточній мірі всі можливости, які приходять у практичному сільському господарстві. Тому в організації хліборобських ліцеїв уведено річну передшкільну практику, призначено допускальну без школи для теоретичного навчання, кількість годин на практичне навчання в хліборобському ліцею, крім цього обовязують двомісячні вакаційні практики в сільському господарстві по закінченню першої і другої кляси.

Слід тут зауважити, що в інших краях вимагають перед вступом до того рода шкіл відбути щонайменше дволітню сільсько-господарську практику.

Наука в хліборобському ліцею не є легка, вона вимагає солідної праці так від ученика, як і від учителя. Тому до хліборобських ліцеїв треба спрямовувати молодь належно умово і фізично розвинену. Коли кандидат має намір по закінченні ліцеїв працювати в хліборобських установах, то він мусить визначатися певними необхідними здібностями, мусить бути поважний, обовязковий, вміти говорити до людей і мати дар ініціятиви і переконування. На ті прикмети повинні звертати увагу установи, що висилають до хліборобського ліцею своїх стипендистів.

Наскрізь помилковим є спрямовувати кандидатів до хліборобського ліцею тоді, коли вони є слабими учениками в інших школах, або їх здоровля або вдача є того роду, що вони не зможуть набуте в хліборобському ліцею знання пристосувати і використати в практичному житті.

Інж. д-р М. Холевчук.

Демократія, комунізм, націоналізм та українська національна рація.

II.

ЩО ТАКЕ ДЕМОКРАТІЯ?

Всі ми демократи. Не тому, що це каже прикметник політичних партій, до яких належить більшість політично-зорганізованого українського громадянства. І навіть не тому, що — як згадано вище — суспільна структура нашого народу така, що не можна впрягати його в рямці якоїнебудь іншої — не-демократичної системи. Головний і вирішний момент є тут свідомість дійсности, в якій живемо. А та дійсність така, що ми — недержавна нація, що ми у чужонаціональній державі національна меншина, дарма, що на нашій території національна більшість. Суть залишається та, що ми втратилиб просто всяку підставу у боротьбі за поправу народньої долі, колиб ми не домагались народоправства.

Дозволю собі пригадати у кількох штрихах питомі риси, тези й гасла демократії:

1) ідея рівности, 2) ідея свободи, 3) підчинення волі меншости волі більшости (т. зв. нім. „Маіоріте Прінціп"), 4) збереження прав меншин на підставі засади пропорціональности, 5) компромісовість, що полягає на узгіднюванні та поділі функцій, 6) господарський лібералізм. З тих прикмет зродився парляментаризм з його 5-ти прикм. виборчим правом.

Однак таке трактування демократії торкається т. зв. „ідеального" її поняття. Теорія демократії, що повстала — очевидно — вже на досвіді практики 19 століття, признає ще т. зв. ½ демократію або т. зв. „реальне поняття демократії". І ось, те реальне поняття бере під увагу надзвичайно розтяжне розуміння демократичних тенденцій, надзвичайно гнучку інтерпретацію демократії. І так нпр. ще Маркс і Енґельс вважали демократію та диктатуру пролетаріяту поняттями мало не тотожніми. У комуністичному маніфесті з 1849 р. читаємо буквально: „Першим кроком у робітн. революції є піднести пролетаріят до ступня пануючої кляси, є вибороти демократію". Мало того: серед останньої конституційної комісії у Совітах, підчас VIII. Надзвичайного Зїзду Рад у Москві в грудні мин. року, від делеґатів і в сов. пресі ми безупинно чували, що сов. конституція, оперта на системі диктатури пролетаріяту та одної монопольної політ. партії, є „найбільш демократичною конституцією світа", а всі каботини у світі розписувались з цього приводу про „демократизацію" сов. державного устрою. З другого боку Гітлер у своїм творі „Майн Кампф" виразно ділить демократію на 2 демократії: „марксистську демократію" і „ґерманську демократію".

Однак ми таке зловживання поняттям демократії відкидаємо. Твердимо, що демократія це річ цілком протилежна обом іншим доктринам — комуністичній і фашистівській.

ЩО ТАКЕ ГІТЛЕРИЗМ?

Про те, на чому полягає комунізм, як ідеальна доктрина, і як держ. устрій — не буду казати, бо це речі загально відомі. Зате дозволю собі звернути увагу так само кількома штрихами на фашизм в його обох відмінах: італійській і німецькій. Тому, що серед українців ще більш, ніж італійським, захоплюються люди

— А чи старих гріхів не треба відпокутувати?

— Алеж перед виїздом я дістав совітську візу! Отже ви погоджувалися на мій приїзд, отже тимсамим ви ствердили, що не вважаєте мене своїм ворогом!

Замість відповіди доглянув я знову іронічну усмішку на устах чекіста, який мене переслухував.

І тепер почало прояснюватися мені в голові: отже це провокація! — Дали мені віру, опісля запропонували мені в Мінську приняти совітське громадянство — все з тією метою, щоб опісля арештувати мене і...

Щож далі зі мною зроблять — я не знав. Вернувшись до келії, я попросив у свого вязничного товариша кодекс.

Майже кожна стаття грозила карою смерти. Очевидно і мій — 58 теж.

АПАНАСИК.

Моя родина закордоном нічого не знала про мою долю, бо я немав змоги взагалі скомунікуватись зі зовнішнім світом, і вибиралася теж приїхати до Мінська. Коли виводили на прохід жінки, я кидався з острахом до вікна здогадуючись, що між арештованими побачу свою дружину і діти. Мій острах був зовсім оправданий, бо в „державі будови соціялізму" про арештування когось рішає не провина, але посвоячення з іншим вязнем.

Одначе дні минали якось щасливо. В тім одної ночі почув я на коридорі крик жінки і плач дітей. Сталося — подумав я. З нетерплячкою ждав я завтрішнього проходу по подвірю вязнених жінок. Втаемничений в мої побоювання мій товариш, який стояв на другий день при вікні, закликав:

— Виходять!

Я кинувся до вікна, не зважаючи, що можу звернути на себе увагу стійкового, який стояв зовні... Відітхнув з полекшою: між вязненими моеї дружини і дітей ще не було. Новоприбувша була це якась сільська жінка, певно з прикордону. Чоловіка стрінула мабуть швидше сумна доля; тепер жінка мусіла мандрувати всл ід за ним, немала під чиєю опікою залишити своїх діточок.

Наймолодше з арештованих немало напевно двох років і з трудом ще ходило власними силами.

Признаючи молоденького „проступника" — не дуже то небезпечним, дозволили йому в день бігати по коридорі. Памятаю, мав імя Апанас.

Одного разу, коли з якоїсь причини відчинено двері нашої келії, я побачив перед дверима цікаві оченята дитини, що споглядала на мене. Я пригорнув до серця молоденького товариша-вязня, радіючи одночасно своїм батьківським егоїзмом, що це не мій Казік проживає свої безжурні, молодечі роки на вязничному хлібі, але бідний, чужий мені Апанасик...

(Продовження буде).

сучасним гітлерівським націоналізмом німецьким, пригадаю, на чому він полягає.

І так з 25-ти точок програм (НСДАП (Нац. Соц. Дойтше Арб. П.) з 25. II. 1920 р., найважніші такі напрямні:

1) тотожність держави, під якою розуміємо централізацію режиму й уніфікацію держави, при чому нація і держава — це поняття тотожні;

2) гляйхшахтунг — одна нація, держ. партія, і все має бути підпорядковане тому одному чинникові;

3) расовий принцип — 1 нація, 1 раса;

4) ерарх. залежність влади з дикт. принципом вождя;

5) ексклюзивність та імперіялістичний мілітаризм.

Це — німецький націонал-соціялізм. Спитаємо: як ці засади практично застосовувати до умовин укр. життя?! **І. Кедрин.**

Алькоголь і тютюн спинюють умовий розвиток людини.

На допомогу студентству.

На фонд допомоги академічній молоді зложили в Адміністрації „Діла" дальше: Семянова, Любича зол. 5., Микола Багриновський адвокат в Рівному зол. 10, Теодор Вибранець Сокаль 6 зол.; Володимир Ярош, Тарнів 10 зол.; д-р Михайло й Олена Волошин, Львів 20 зол.; о. Іван Гаврик, Рогатин 3 зол. — Нині виказуємо 54 зол. — Разом зложено досі на фонд допомоги українській академічній молоді в Адміністрації „Діло" 717 зол. ,

Замах на португальського премієра.

Вчора рано, коли португальський премієр Салязар по дорозі до церкви вступив до свого приятеля, під недалекою шлюзою вибухла дуже сильна бомба. Вона вибухла у хвилині, коли недалеко укритий замаховець потягнув шнур від запальника. Премієр вийшов ціло.

Припинення екзекуцій на час жнив.

Скарбові палати видали доручення податковим урядам, щоби стримали екзекуції і лицитації проти селян на час жнив. З огляду на швидкі жнива екзекуції і лицитації будуть стримані від 15. липня ц. р.

Кінець „Вавельського конфлікту" зближується.

Буря довкола конфлікту між польським урядом та архиеп. Сапігою успокоїлася — припускають, що позакулісові переговори покінчились успішно. Мабуть архиеп. Сапіга погодився підчинитися президентові, оголошуючи спеціяльну заяву. Королівські гроби підлягатимуть здається полевому єпископові; ця зміна перейде в життя без ухвали сойму. Спір полагоджено при посередництві кард. Гльонда і нунція кард. Кортезі.

Величавий Здвиг Лугів у Львові.

В неділю 4-го ц. м. відбувся у Львові краєвий здвиг Лугів, на який приїхали Луги з найдальших закутин краю. Докладну статистику, з яких повітів чи навіть сел були Луги, можна буде подати щойно за день-два, бо на сьогодні не було просто фізичної змоги підвести її. До ранішніх вправ на Луговому Городі стануло **4.863 луговиків і луговичок, —** майже всі вони взяли участь у полудневому поході вулицями Львова, зате до вправ і дефіляди пополудні стануло ледви половина присутніх: решта була така знесилена трудами дороги (знижкові потяги йшли тільки по трьох галицьких залізничих шляхах). Луговий Город виглядав, як один великий табор. Організація, приміщення та прохарчування приїзжих, переведення точної евіденції та уладження походу — була цього року майже без закиду та свідчила про величезну попередню працю Гол. Старшини, тим більше подиву гідну, що Гол. Старшина бореться безупинно з матеріяльними труднощами і не розпоряджає ніякими запасовими фондами. Чудова погода, яка панувала ввесь день, чимало причинилася до успіху свята.

Після збірки та проби вправ, Луги пішли з Лугового Городу при вул. Вулецькій походом на площу св. Юра, де вислухали полеву Службу Божу. Звідти за церковною процесією похід Лугів пішов вул. Крашевського і Третього Мая на Ринок, де уставились кольонами по західній частині ратуша.

В 3-ій год. пополудні Луговий Город зароївся від публики, яка прийшла на попис. На трибунах ми бачили цим разом уже багато інтелігенції, серед неї чимало чільних представників нашого політичного, культурного і господарського життя. Зате вражала відсутність вищих духовників: пояснити це можна хіба тому, що через церковні відправи того дня. Вщерть виповнена була теж „зелена трибуна" на горбах напроти Лугового Города на Вулецькій вулиці.

Вправи йшли в такій черзі: 1) Ритмічні вправи луговичок до молитви „Боже Великий", 2) вправи луговичок вінками, 3) вправи луговиків палицями, 4) ритмічні вправи „метелик", 5) мішані вправи луговиків (-чок). Після того найкращим повітовим і сільським Лугам роздано нагороди, головно у вигляді образів, тризубів, книжок. Дефіляда, як завжди викликала бурю оплесків присутніх глядачів. Ясна річ, що про техніку вправ можуть висловлюватись фахівці, але й пересічні глядачі могли ствердити великий поступ у порівнанні з минулими роками.

В 9. год. вечором відбулась для 300 луговиків і луговичок вечера на „Українській Бесіді" у Львові, яка дала змогу стрінутись та порозумітись щодо сутніх справ — передусім головам Повітових Лугів. Гутірка луговиків протягнулась до пізньої ночі.

ЗАГАЛЬНИЙ ЗІЗД ЛУГІВ.

В понеділок у 9. год. зранку у салі Театру Ріжнородностей (Народній Дім) відбувся Загальний Зізд Великого Лугу, при вщерть виповненій салі делегатами з краю. З технічних причин докладний звіт подамо завтра. Зазначимо тільки, що наради Зізду йшли дуже поважно та проходили в атмосфері повної гармонії між проводом і низами Лугової Організації. Не тільки не було сліду ніякої „опозиції", про яку дехто розсівав раніш вістки по Львові, але — навпаки — на Зізді показалася в цілій ширині велика популярність серед луговиків голови д-ра Романа Дашкевича. Дискусія назагал була коротка, тільки при обговорюванні атак „У. Вістей" на „Луги" і їх провід — Збори виказували зрозуміле подернервування.

Вибрано нову старшину у такому складі: д-р **Роман Дашкевич** — голова, члени: д-р Василь Бабій з Копичинець, Микола Малицький з Тернополя, ред. Роман Голіян, Юрко Мамчак, Івана Мамчак, пос. Володимир Целевич, Іван Ющишин. Заступники: Володимир Гарух, Анатоль Курдидик, Евген Карпінський. Контрольна Комісія: Дир. С. Винницький, Тадей Загородний, Олександер Ющишин та заступники: Олександер Вислоцький і д-р Валеріян Банах.

З резолюцій найважніша та, яка підкреслює апартійність Лугової Організації і повну її незалежність від якоїнебудь політичної партії.

Повне звідомлення з нарад цього Зізду подамо в черговому випуску „Діла".

В. ШАНОВНИХ АВТОРІВ І ДОПИСУВАЧІВ просимо завжди памятати, що рукописи треба писати тільки на одній сторінці, чітко й виразно, залишати між рядками відступ (т. зв інтерлінію) і вживати паперу, на якому чорнило не заливає. Рукописи, що не відповідають цим вимогам, Редакція може використати тільки з трудом.

ДАЛЬШІ АРЕШТУВАННЯ В Ґ. П. У.

У звязку зі справою Ягоди арештували шефа спеціяльного виділу наркому внутрішніх справ Гая, начальника білоруського Ґ. П. У. Леплевського, Павкера й ін. — разом понад 200 осіб. 6-ох начальників урядів безпеки з вішено в тризуднію. Слідство веде 6-ох слідчих суддів і 3-ох прокураторів.

СТУДЕНТСЬКІ СПРАВИ.

ІНФОРМАЦІЇ ПРО СТУДІЇ У ВИСОКИХ ШКОЛАХ.

Інформацій про студії у високих школах Львова, Варшави, Вильна, Кракова, Познаня, Люблина та Заграниці дає Студентське Інформативне Бюро — Львів, вул. Міцкевича 11 (партер). Години дижурів від 11—13. год. На відповідь залучити марку.

Студентське Інформативне Бюро.

СТУДІЇ У ВИСОКИХ ШКОЛАХ У ПРАЗІ.

І) Політехніка: чеська і німецька. Виділи. 1. Вища школа інжинерського будівництва; а) напрямку конструктивного та комунікаційного, б) напрямку водогосподарського та культурного. Студійний матеріял розложений на 4½ року.

2. Вища школа архітектури та поземного будівництва. Студійний матеріял розложений на 4½ року.

3. Вища школа машинового та електричного інжинерства: а) машиновий виділ — 4½ року, б) електротехнічний виділ 4½ року.

4. Вища школа хемічно-технольогічного інжинерства — 4 р.

5. Вища школа агрономії та лісового інжинерства: а) агрономічний виділ — 4 р., б) лісовий виділ — 4 р.

6. Вища школа спеціяльних наук: а) виділ мірничий — 3 р., б) виділ асекураційної техніки — 2 р.,

7. Вища торговельна школа — 4 р.

Шкільна оплата річно 600 кч. і платня при записі на цілий рік. Для чужинців оплата 700 кч. річно. Оплата іспитів: 20—30 кч. за кожний. Від шкільної та чужинецької оплати можна бути звільненим, як не цілком, то на 50—70 прц. Передумовиною цього: в першому році: 1) добре свідоцтво зрілости, 2) свідоцтво убожества. В дальших роках студій: 1) добрий успіх у науці і 2) свідоцтво убожества.

ІІ. Медичний факультет.

Оплати. — Шкільна семестральна оплата 500 кч. в перших роках, опісля менша — 300 кч. Оплата для чужинців 500 кч. — піврічно. Іспитові оплати — за останній 100 кч. Чужинці можуть бути звільнені від оплати на 100 кч. або і зовсім, від шкільної оплати на 40 прц. Передумовиною цього є в першому семестрі добре свідоцтво зрілости та свідоцтво убожества, в чергових роках успіх у науці. Студії нормально тревають 6 і пів до 7 і пів року. Місячне удержання у Празі до 100 зол. (500 кч.).

III. Висока Школа Малярська.

IV. Фільософія.

V. Православна Теольогія — по скінченню якої можна дістатися до призначених парохій в Америці.

Умовини утримання пашпорту. Подання до дотичного староства у справі пашпорту. До подання долучити залучники: 1) Посвідку з університету, (з деканату), що петент буде принятий на рік 1937/38., 2) свідоцтво матуральне, 3) метрику уродин, 4) свідоцтво моральности, 5) посвідку, що петент подавався на університетські студії в Польщі і не був принятий (найкраще з того виділу, на який подається за кордоном), 6) 2 фотографії 8×4, 7) свідоцтво приналежности і 8) дозвіл з ПКУ, якщо є у віці військової служби.

Оплата за пашпорт 80 зол., зі стемплями 100 зол.

Щоб отримати посвідку з університету у Празі, що петент буде принятий як звичайний студент відповідного факультету, мусить зробити подання у справі видання такої посвідки до найближчого чеського консуляту в Польщі. До подання слід долучити: 1) метрику народин; 2) свідоцтво зрілости — легалізоване міністерством освіти у Варшаві; 3) маєтковий стан батька; 4) посвідка від батьків, що зобовязуються сина (доньку) утримувати у Празі; 5) посвідку петента, що не буде домагатися звільнення від шкільних оплат. Посвідки під 3), 4) і 5) — мусять бути затверджені у нотаря або війта громади; в) свідоцтво моральности, якщо петент є довше ніж рік по матурі; 7) 13 зол. на покриття кореспонденційних коштів.

Подання до консуляту слід вносити в польській або чеській мові.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Майбутня війна та оборона цивільного населення.

Бомби запальні, розвалюючі та відломові.

У найближчій війні летуни будуть уживати крім звичайної стрільної зброї також ріжного роду бомб, які у своїх наслідках будуть далеко страшніші від карабінових чи гарматніх стрілен, чи від іншої дотеперішньої смертоносної зброї.

Летуни будуть уживати три роди засобів при своїх налетах на ворожу територію:

а) засобів, що призначені до морального й матеріяльного знищення населення, отже засоби пропаганди, як летючки, проклямації, відозви, вибухові й запальні та боеві гази а врешті десанти;

б) помічні засоби, при яких будуть собі улекшувати налет, висад десанту, отже заслонюючі дими, а також ріжного роду рефлектори;

в) а врешті засоби, що їх досі ще не примінювано, але можна надіятися, що й вони будуть в ужитті в найближчій війні, отже ріжного рода заразливі бактерії.

Розглянемо ці засоби майбутньої війни по черзі.

Летунство в часі світової війни уживало при нападах на ворожу територію т. зв. запальних бомб. Ті бомби як знаряддя нападу на нутро краю можуть спричинити знищення, не менші від знищень, що їх викликують розвалюючі бомби. Наслідки ужиття тих бомб залежать перш всего від стану протипожежного поготівля населення. Значить, в таких випадках дуже важну оборонну ролю відіграють пожежні сторожі, все одно, в містах чи по селах. Запальні бомби були в ужитті підчас світової війни, та треба сподіватися, що вони будуть уліпшені й щодо запального матеріялу та їх ваги, що може причинитися до успішнішого ділання.

Запальні бомби є легкі, можуть однак при бомбардуванні з літаків пробити бляшаний дах і викликати пожежу на стриху дому. Вони є ріжної будови та складаються із металевої пушки виповненої запальним матеріялом, та запальника, який запалює бомбу, а врешті така бомба має ще хвіст відповідної конструкції, який її стабілізує при спаданню на землю. Деякі бомби мають ще й невеликий запас вибухового матеріялу, через що вони ще й вибухають і розкидають запальні середники вокруг себе силою вибуху.

Запальні бомби бувають фосфорові, електронові, термітово-полумяні, бомби Ченарда й запальні стрільна. Кожда з тих бомб є ваги від 1 кг до 25 кг і при запаленні доходить до 2000—3000° Ц та можуть викликати пожежу навіть тяжко запальних матеріялів, особливо коли розтоплена маса бомби стикається безпосередньо з пальним матеріялом.

Бомба ваги 1 кг перепалює тонку бляху, а бетон під горіючою масою кришиться до глибини 1—2 цнт. Малі електронові бомби примінювали англійці в той спосіб, що поміщували їх у спеціяльному опакуванні по 144 або навіть 272 шт. (це т. зв. бебі-бомбс), що величиною й вагою відповідало 30 або 60 кільограмовій бомбі. Запальні частини такої англійської бомби падали по 200 гр у віддалі що 15—20 м.

Здається, що до атакування сіл будуть мати примінення тзв. запалюючі стріли, яких вже в останній війні уживано до запалювання лісів та дозріваючого збіжжа на полях і господарських будинків. Вони мають 150—250 гр ваги і виповнені ріжними запальними матеріялами, головно термітом, що має то до себе, що запалений розприскується розтопленою масою в промині до кільканацять метрів довкруги. Час горіння стріли триває до 10 мінут. У спеціяльних футералах умищують по кількасот стріл, які по їх звиненню з літака заливають цілий терен морем вогню.

В останніх часах, а саме в 1932. р. в боротьбі за Шангай уживано ще іншого способу підпалу ворожих обектів. Іменно літаки скроплювали спеціяльними розприскувачами бензину, бензен і ін. будинки, вулиці, а навіть людей, а потім кидали на скроплений терен запальні бомби. Очевидно, що терен мусить бути скроплений запальною течю, щоби бомба могла негайно ділати.

Малий тягар запальних бомб дає змогу забрати їх велику кількість на літак. Викидувані масово бомби можуть спричинити пожежу тільки тоді, коли впадуть на дахи будинків, або на стоги збіжжа, соломи, на лан незжатого збіжжа на полі, чи врешті на склад вугілля чи дерева. Не всі бомби, що впадуть на будинки, можуть спричинити пожежу, бо деяка частина бомб, особливо легких, зісовгується зі стрімких дахів, а тоді запальна бомба палиться на землі, яку можна легко згасити. Правдоподібність повстання пожежі на піддашах будинків при бомбардуванню якоюсь скількістю запальних бомб є тим більша, чим густіше забудований терен. Досвід виказав, що на 100 викинених літаком бомб звичайно 15 викликує пожежу. При тім треба памятати, що пожежі повстають у ріжних місцях оселі, а тим самим оборона є тяжка, так, що навіть дуже звинна пожежна сторожа не може дати собі ради. Тому треба ще орґанізувати до самооборони теж мешканців поодиноких будівель. Цею справою мають заниматися т. зв. мешканеві комітети, про що буде мова дальше.

Розвалюючі бомби призначені до бурення осель і будинків, тому є вони тяжкі, мають в собі багато вибухового матеріялу та доходять до 1800 кг. ваги. Вибухового матеріялу містять вони до 70 прц. свого тягару. До ваги 300 кг. призначені вони до нищення звичайних будівель, до 1000 кґ. до бомбардування сильно укріплених обектів, а понад 1000 кг. уживається до особливих цілей. До нищення звичайних, малих осель уживають бомб ваги 50—100 кг., бо малі бомби викликують більше знищення, як одна велика бомба тої самої тонажі.

Ділання вибухових розвалюючих бомб полягає головно на діланню т. зв. вибухової хвилі в доземій площині вибуху бомби. Напр. коли бомба вибухне на поверхні землі, або на даху, то вибухова хвиля нищить всі предмети, що находяться на поверхні землі, або предмети, що находяться довкруги дому у висоті даху. Вибухова хвиля, значить тиснення воздуху, спрямовується на стіни близько положених домів і спричинює знищення, залежно від величини бомби, видержливости будинку і віддалі його від точки вибуху.

З якою силою ділає вибухова хвиля напр. на віддалі 15 м, то вистане сказати, що напр. 100 кг. бомба тисне на 1 цнт. кв. силою 2 кґ., а 1000 кг. бомба у тій самій віддалі тисне силою 6.2 кг. Коли порівнати силу вибухової хвилі з тисненням, що його викликує сильний гураган зі скорістю вітру 40 м. на сек., то покажеться, що гураґан має тиснення тільки 0.02 кг. на кв. центиметер. Сила вибухової хвилі зовсім розвалює мури й деревляні будинки, вириває дерева, ушкоджує дахи, а при ослабленім натиску вибиває шиби, зриває віконниці, поваляє плоти й паркани і т. д.

Ділання вибухової хвилі на людський організм є розмірно слабе. Тоді, коли вибух спричинює вибиття шиб, то людина не відчує жадного болю. Коли хвиля ушкодить цегляний мур, то у людини тріскають у вухах оболонки, але дальших наслідків по собі не лишає. Тільки дуже сильна вибухова хвиля, напр. безпосередно в місці вибуху, спричинює тріскання кровоносних посудин, через що може наступити смерть, хоч зверхніх познак ушкодження тіла не буде ніяких.

Бомбардування розвалюючими бомбами залежить від висоти й скорости лету літака. Бомбардування доконується великими бомбами (300—500 кг.) з висоти кількасот метрів, але меншими бомбами летун буде кидати при низькому леті, щоб певніше поцілити обект. Денне бомбардування з причини протилетунської військової оборони доконується з висоти 3000 до 5000 м., і то при одночасному більшому числі літаків. Нічне бомбардування може відбуватися з висоти 1000 м. поодинокими літаками, що кілька мінут, а тим самим напад в ночі буде тривати значно довше, як у день.

Відломові бомби призначені головно до поражування населення, тому є вони менші, мають грубу скорупу і дають багато відломків. Їх стосується переважно на фронті, рідко в глибині краю, бо їх діяння на цивільне населення, що ховається в домах або в спеціяльних захоронах, розуміється в часі летунського налету, є дуже мале.

Ці бомби мають вагу від 1—40 кг. та мають відповідні пальники, що або відразу запалюють бомбу, коли вона вдарить у твердий предмет, або запалюють її трохи пізніше, коли літак вже віддалиться. Вибух такої бомби є гострий, при чому повстає полумя, а на місці вибуху бомба вибиває невеличку лійку. Її відломки мають скорість 2000 м. на сек. і діють у віддалі до 400 м. Промінь діяння залежить від величини бомби. Відломки летять низько понад землею, тому небезпека для стоячої людини є більша, як для лежачої і зменшується в міру віддалі від місця вибуху. Поціл 12 кг. бомби у місці її вибуху дає 100 прц., у віддалі 30 м. — 43 прц., а на 65 м. лиш 18 пр. При її вибуху повстає також вибухова хвиля, яка вириває двері, вікна, вибиває шиби і т. д. Бомбардування відломовими бомбами виконується в той спосіб, що кидається до мети таку скількість бомб, щоби ними покрити поверхню в найкоротшому часі. Відломки напр. 12 кг. бомби можуть пробити панцирну плиту грубости 15 мм., деревляну стіну до 13 цнт. і мур на 4.5 цнт. з цегли.

Наполеон на срібному полотні.

Славний французький вожд, який мав стільки щастя до світової, невмирущої слави, не має щастя до екрану. Ні, радше актори не мають щастя до тієї світлої історичної постаті. Завжди було безліч намагань, інтерпретацій, всеж таки вислід... ніякий. Коли навіть найшлась направду мистецька креація, тоді зовнішні умовини були відемні. І навпаки: подиву гідна схожість та постава не покривались у ніякому відношенні до слабого таланту.

В Парижі, в Льондоні, в Каліфорнії над Тихим Океаном та над Атлянтійським в Джерсей Сіті видали на продукцію фільми з Наполеоном — міліони, але ефект був такий, що міліони глядачів та фанатичних кіноманів виходили з темної кінової салі розчаровані. Коли появлялася серед жахливого гуркоту гарматніх стрілів та шаржі розшалілих лянсієрів мала постать „Малого Капраля“, тоді прискала вимріяна й уявлена креація славного Наполеона наче миляна цяцька. Найкраще ще випадали на полотні ті картини, коли Наполеон був тільки статистом: появлявся на один-два моменти та щезав в огні революції.

Причина цих постійних невдач криється у тому, що Наполеон є найбільш відомою історичною постаттю, так незвичайно відомою до найменших подробиць, що найменше відхилення відразу впадає в очі і разить своєю штучністю.

Ви йдете на фільму, в якій показуватимуть вам Наполеона й згори вже уявляєте собі цього незвичайного цісаря: довге, чорне волосся спадатиме на комір, над поморщеним, здавалось би: задуманим чолом звисатиме такий собі чорний оселедець, із вдачі нагальний. Ви знаєте заздалегідь, як він ставитиме питання підвладним собі старшинам, як стягатиме брови — і так дуже розчаруєтесь, коли на полотні покажуть вам когось іншого: не того Наполеона, якого ви собі у своїй уяві виробили. Тепер розумієте, чому випадали добре й без закиду такі історичні постаті на екрані, як: Юлій Цезар, Нерон, Генрик VIII, Клеопатра чи Люкреція. Десятки добрих акторів дерлося до почесної ролі Наполеона, а проте заломлювалися на вершках своєї слави з причини цієї ролі Наполеона. І то найчастіше через дрібницю, таку звичайніську собі дрібницю: завеликий ніс, зависокий ріст, загострий голос. І завжди справді вірна та мистецька креація постаті Наполеона була недосяжною, казковою.

А проте — роля Наполеона не перестає манити. Все нові й нові актори зриваються до тієї креації. Читають історію, шукають у хроніках, відвідують музеї та вживаються у постать малого корсиканця.

Побачимо небаром, чи котрому з них поталанить.

ВЕСЕЛЕ.

НЕ МАЄ СЛУЖБИ.

Поліцай Службистий положився спати. Вночі жінка чує якийсь підозрілий шелест у другій кімнаті і будить чоловіка.

— Слухай, мені здається, що до нас вломалися злодії.

— Ну, то заклич поліцая, — бурмоче чоловік — а мене лиши в спокою, бо я нині не маю служби.

СПОРТОВА СТОРІНКА.

Яка межа легкоатлєтичних осягів.

Українці ще, дуже далекі від цих меж.

Переглядаючи листу світових рекордів у легкій атлетиці — мусимо поставити собі питання, де є остання, найдальша межа осягів. Адже не може йти у безконечність: вище, дальше, скорше. Раз прийде кінець.

Одначе віщування тут є дуже непевні. Нині видаються просто смішні гороскопи, що їх ставили перед двадцяти роками. Але одночасно треба памятати, що за останніх 20 літ, та ще більше останніх 10 літ — легка атлетика пішла нечувано вперед. І здається, що цю останню межу осягів, зокрема в деяких конкуренціях, вже вичуваємо. Незвичайно цікавий погляд американських тренерів, що вміють творити легкоатлетичні „чуда" (хочби Овенса). Вони заявляють, що нинішні рекорди будуть ще колись виглядати — як дитячі осяги. Може тут забагато американського переборщування. Це ж не бізнес. Европейські фахівці є куди скромніші у своїх фільософічних міркуваннях. Правда, вони бачать ще для европейських осягів великі можливости, — осяги ці назагал нижчі від американських — але назагал уважають, що до останніх меж рекордів вже недалеко. Поправа осягів в останніх часах наступала в більшости завдяки поліпшенні уладжень і приладдя, а в меншій мірі завдяки збільшеним людським зусиллям.

Всі пророки зі своїми „теоретично останніми світовими рекордами" — впадали. Адже перед кількома роками осяг Кара на 400 м. — 46,2 уважали як „останній". А тепер чекають на 45 сек. і це нікого не здивує. Проблема не така то дуже легка до розвязки. Треба відріжнити вправи, що залежать передовсім від приладдя і зовнішних обставин і ті що залежать передовсім від людських здібностей.

Ось біг на 100 м., що в порівнанні із метами — залежить головно від людських зусиль (поминувши очевидно й побічні умовини, як якість біжні, вітер, черевики, що теж відограє деяку ролю). Мабуть найближчою останньою межею у стометрівці буде круглий час 10 сек. Навіть Овенс — який є очевидно виїмковим явищем — не може цієї границі перейти. Поправу цього осягу може принести поліпшення біжні, чи пак створення нового роду біжні — якесь технічне чудо.

Там, де приладдя доведено вже до меж досконалости, там теж і осяги зближаються до своїх меж. Але й людські зусилля — мабуть теж мають свої межі — хочби стосувати відповідний тренінг, відживлювання і т. д.

Із бігів — середні дистанси мають ще найбільше виглядів на поправу — завдяки людським зусиллям. В бігу на 400 м., який є властиво давним спрінтом і 800 м., що його в останніх часах теж бігають вже у спрінтовім темпі — через тренінг можна ще більше енергії витиснути з людського тіла. Для 800 м. — невиключений час вісім разів по 100 метрів. Такої поправи осягів на 100 м., і теж в довгих бігах — не можна вже очікувати.

Очевидно, що всі передбачування може перечеркнути якийсь „феномен", „надбігун", „надскакун", „надметач", для котрого наші абсолютні межі не будуть ніякою перешкодою.

Для наших легкоатлетів ці останні межі зовсім не страшні, бо вони ще дуже далекі. Але для нашої еліти змагунів-легкоатлетів мусять вони бути великою притягальною силою, щоб задивлені в них — поправляли українські рекорди, і поставили їх на світовому рівні. До цього дійдуть тільки амбітною, витривалою працею — бо ми передовсім можемо спиратися тільки на людських зусиллях; цей другий чинник — такий важний — уладження і приладдя — у нас довго ще не буде досконалий (у нас панує ще просто примітивізм в тім напрямі!) і він не може помогти до поправи осягів. (Д. Б.)

Спортові висліди.

УКРАЇНА (КОМБ.) — СВІТЕЗЬ 2:2 (1:1).

Перша липнева неділя принесла повну посуху на львівських грищах. Ніяких цікавих змагань у Львові не було, а ті запалені прихильники України, що не можуть обійтися без футбольних змагань, мали змогу оглядати дружину чорно-червоних у товариських змаганнях у сильно вакаційному складі на замарстинівськім грищі Світезі.

Цей вакаційний склад нашої дружини виглядав так: Гуцул, Вішка, Романець, — Король, Скоцень І, Підлісецький — Цимбала, Богурат, Мікльош, Магоцький ІІ і Максимів.

Всеж таки цей сильно комбінований склад України був ліпший від Світезі і якщо деякі змагуни України булиб виказали дрібку більше амбіцій, Світезь булаб зійшла з грища заслужено переможена. Та цієї амбіції не було і змагуни України грали зовсім по вакаційному, що доволі дивне, бо багато з них відбуло свої ферії цілий весняний сезон і щойно тепер підчас ферій мають змогу виказати свої змагові кваліфікації.

Із наведених вище слів зовсім не виходить, що ці змагання не були цікаві. Навпаки, дружини грали для ока гарно, зокрема середуша трійка України переводила доволі складні акції, але в догідних підворітних ситуаціях не вміли рішитися ні на стріл ні на пробоїв.

Форми поодиноких змагунів не можна оцінювати на підставі цього липнево-вакаційного метчу. Одно певне: Мікльошеві та Скоценеві другому належиться заслужений кількатижневий відпочинок, бо навіть така машина, як Скоцень І грав без своєї звичайної свіжости та завзятости. Цимбалі належиться вже заслужене місце в дружині ольд-боїв, Максимову постійне місце у другій дружині. Найгіршим гріхом цього грача є те, що не вміє дріблювати й конче намагається дріблювати і що завжди хоче сам стріляти ворота не маючи на те ніяких даних. Ледви чи добрий тренінг у другій дружині відівчить цього грача від згаданих хиб.

Дуже великі надії на будуче дає юніор-помічник Король. Підлісецький вивязався назагал добре зі свого завдання, одначе далі не криє грачів під власними воротами.

На обороні слабо заграв по довгій перерві Романець і ця перерва оправдує до деякої міри його слабу гру. У другій половині Романець трохи розігрався. Зате Вішка заграв один з кращих своїх метчів і для непорадного нападу Світезі був непрохідною перешкодою.

Гуцул ловив спокійно, хоч небагато мав роботи.

Хід гри: Україна відразу переводить кільканацять небезпечних акцій, яких нападчики не використовують. Перші ворота добуває українська одинадцятка з вільного, що його гарно стріляв Скоцень І. Небавом Світезь вирівнює з вини оборони. Дальший наступ України не приносить їй ніякого циферного висліду. Друга половина приносить енергійні протинаступи Світезі, яка осягає навіть якийсь час перевагу. Вислідом тієї переваги є другі ворота. При стані 2:1 для Світезі Україна починає грати амбітніше, але напад не використовує ідеальних позицій. Вкінці за руку оборонця Світезі суддя диктує карного, що його певно використовує Мікльош. До кінця вислід лишається без змін, хоч обі дружини мали ще нагоду його змінити.

Видців на цих змаганнях ледви кількасот. Суддював з помилками п. Фарб.

МИСТЕЦТВА ОКРУЖНОЇ ЛІГИ

ПЕРЕМИШЛЬ. **Лехія — Польонія 2:1 (2:0).** Незаслужена перемога Лехії, яка вже остаточно врятувалася перед деградацією до А-кляси.

ЯРОСЛАВ. **Огніско — Гасмонея 3:0 (1:0).** Огніско виграло останній метч зовсім заслужено і несподівано висунулось на 3. місце в табелі.

Після закінчення мистецтв табеля О. Л. виглядає так:

Ресовія	**22**	**35:9**	**68:25**
Україна	**22**	**33:11**	**78:31**
Огніско	22	25:19	49:59
Чорні	22	24:18	53:47
Гасмонея	22	24:20	30:28
Польонія	22	24:20	36:35
Чувай	22	23:21	56:52
Погонь І Б	22	20:24	44:55
Лехія	22	16:28	29:44
Корона	22	14:30	29:48
Р. К. С.	22	14:30	18:50
II. Сокол	22	12:32	40:65

ЗМАГАННЯ ЗА ЧАШУ ПРЕЗИДЕНТА ПОЛЬЩІ.

СТАНИСЛАВІВ. **Краків — Станиславів 4:1 (3:0).**

ВАРШАВА. **Варшава — Лодзь 3:0 (2:0).**

КАТОВИЦІ. **Шлеськ — Познань 3:0 (2:0).**

ЛУЦЬК. **Вильно — Волинь 1:0 (0:0).**

МІЖМІСТОВІ ЗМАГАННЯ

ЛЬВІВ. **Львів — Ужгород (мадярська репр.) 2:1 (1:1).** Львів спровадив слабу мадярську репрезентацію Ужгороду, яка не є й не буде ніякою атракцією для спортової публики. Вистане згадати, що на весну Русь розгромила цю репрезентацію 7:2.

У репрезентації Львова грало двох грачів України: Магоцький і Скоцень II. До цих змагунів крайно вороже становище заняли спортові рецензенти польських часописів, зокрема справоздавець польсько-жидівського „Телеграму Спортового, який із подивугідною нахабністю вже кілька разів робив у звідомленнях непристойні випади під адресою грачів України, а то й української публики. Цим разом рецензент назвав гру Магоцького і Скоценя незарадною і безнадійною, вихвалюючи Ціммера, Нехцьола, які справді були безнадійні. Магоцький був, на нашу думку, разом з Бжевським найкращим на грищі, що теж голосно виявляли підчас змагань глядачі. В нападі Львова був він без сумніву найнебезпечнішим грачем. Скоцень випав справді слабо та це мабуть вина його співпартнерів, які чомусь саботували змагуна України.

Становище „Телеграму Спортового" замітне ще і тим, що його — на жаль — читає ще багато українців.

СТРИЙ. **Погонь — Ужгород 3:0.** Про спортову вартість ужгородських мадярів свідчить найкраще цей вислід. Погонь в ослабленому складі легко перемогла гостей з того боку Карпат.

Маймо надію, що ще цього року побачимо Русь у Львові і вона справді покаже правдивий рівень закарпатського коп. мяча.

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

ТЕРНОПІЛЬ. Змагання **КОП — Репрезентація Тернополя** виграв КОП у відношенні 2:1 (0:0). Репрезентація Тернополя виступила до змагань без грачів Кресів З Поділля грали в репрезентації Королюк II. в залозі й „Доля" в нападі, який був найкращим грачем на грищі.

ЛЬВІВ. **Зоря — Лєхія І Б 4:2 (3:1).** Чергова перемога молодої нашої дружини над А-клясовим суперником Гра дуже жвава, зі змінними акціями. Ворота для Зорі добули: Микитин, Сія, Крушельницький і Мікльош II В першій половині сильна перевага Зорі, яка після першого свого голя (Микитин з виставлення Сії) накинула сильне темпо. В другій частині обі дружини дещо охляли. Найкращі в Зорі напад і Андрійчук у помочі.

ДРОГОБИЧ. **Ватра — Бетар 0:0.** В перших 20 хв атакує Бетар, але добра оборона Ватри ліквідує успішно всі атаки. З черги приходить до голосу Ватра. Невикінченість акцій нашого нападу не дає змоги унаглядити циферно перевагу. В II. половині гра вирівняна з легкою перевагою Ватри. У Ватрі подобалися оборонна трійка, а в нападі Дорожівський, який повинен на стало заняти місце лівого лучника в І. дружині. Правий крайник Сасик подобався своїми клясичними бігами, грішив натомість браком опановання мяча. (брак тренінгу). Коссак надто повільний у старті. Поміч грала дещо слабше як звичайно.

Ватра II — Бетар II 5:3 (2:1).

МІЖНАРОДНІ ЗМАГАННЯ.

ВАРШАВА. **Румунія — Польща 4:2 (3:2).** Польща програла несподівано на своїм власнім грищі.

МІТРОПА.

Адміра — Дженова 2:2.

Ференцварош — Вієнна 2:1.

Австрія — Уйпешт 5:4.

Ляціо — Ґрасгоперс 6:1.

VIII. ЗДВИГ ПОЛЬСЬКИХ СОКОЛІВ В КАТОВИЦЯХ.

VIII. здвиг — це свого роду маніфестація польської сили, не так сокільської, як радше сили польського духа на Шлеську. Здвиг тривав від 26—29. червня, а кульмінаційною точкою був день 29. м. м., коли сокільські ряди мали засвідчити свою силу і готовість перед начальним вождом ґен. Ридзом Сьміглим, який з причини гостини румунського короля, не прибув. Дефіляда, в якій брало участь 25 тисяч польських соколів(ок) з краю і з чужини відбулась перед представниками цивільної, військової, сокільської влади та делегатами чеського, югославянського і російського (еміграції) сокільства.

Впродовж 4-ох здвигових днів відбувалися ріжного роду змагання та імпрези, які мали засвідчити загалові, що сокільство це організація всестороннього фізичного і духового виховання. Організатори здвигу осягнули бажаний ефект, було стільки ріжних імпрез, змагань, пописів, що тяжко було все побачити, всюди поглянути.

В днях 26. і 27. відбувалися боксерські змагання, підношення тягарів, спортові гри, дужання, легко-атлетичні, приладові, плавацькі, каюкові, стріляння, 28 рано докінчення змагань і проби виступів поодиноких дільниць, пополудні ґенеральна проба масових вправ як виступ в дні 29. пополудні. 29. рано похід вулицями міста і дефіляда. Населення Катовиць з одушевленням і квітами витало соколів, хоч не всіх однаково. Як закінчення здвигу відбулися 29. пополудні на одному зі стадіонів масовий виступ соколів і сокілок у вправах вільноруч, ритмічних, приладових, як теж виступи поодиноких дільниць (дзельніц). Програма виступу переладована, тривала повних 4 і пів години, хоч деякі точки відпали.

Загально можна було запримітити на кожному кроці брак почуття точности так у організаторів, як і у вправляючих. Самаж організація моглаб бути краща. Щож до цілости, то самі поляки, головно старша ґенерація, хоч були захоплені здвигом говорили, що цей здвиг не дорівнює здвигові з 1919 р. Для нас як українців, цікаве лиш це, що польська сокільська організація йде новими шляхами і почина здобувати собі симпатії не лиш у широкого загалу, але теж і компетентних чинників. О. В.

Свято Евхаристії у Львові.

Величаве свято Евхаристії відбулося в неділю 4. ц. м. при чудовій липневій погоді. На Ринку зійшлися вже в год. 10-ій рано процесії з усіх львівських церков і тисячі вірних, де о. мітрат д-р Й. Сліпий, ректор Богословської Академії, в асисті крилошан та духовенства відправив богослуження. Співав хор під управою радн. Купчинського. В Ринку були уладжені чотири вівтарі, а саме біля Народної Торговлі, на північній стороні ратуша, біля книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка та біля крамниці Вінклера. Українські доми були прикрашені килимами, зокрема звертала увагу гарно удекорована домівка Союзу Українських Купців та вікна фірми Глушевського. В поході з процесіями довкола Ринку взяли зорганізовано участь члени т-ва „Зоря" і „Воля" з прапорами та орхестрами, що ввесь час пригравали церковні пісні і Марійське Т-во Пань, представники цехів з прапорами та інше громадянство. Слід згадати, що присутні захоплювалися деякими по мистецьки вишиваними фелонами священників і хоругвами усіх церковних процесій.

Цьогорічне свято Евхаристії звеличало своєю участю 5.000 Луговиків і Луговичок з Головною Старшиною „Великого Лугу" та орхестрами, які після Служби Божої у Луговім Городі перейшли вулицями міста саме на початок обходу процесій довкола Ринку. По скінченім обході Луговики і Луговички вернулися походом вулицями міста назад до Лугового Городу викликуючи захоплення між численно зібраною українською публикою. На жаль у святі Евхаристії взяла дуже малу участь українська інтелігенція

—o—

У ЦАРСТВІ СТАЛІНА.

КРІЗА „ОСОАВІАХІМУ" НА СХІДНІЙ УКРАЇНІ.

Відома совітська організація летунської та хемічної підготовки „Осоавіахім" розвивається на наших східних окраїнах зле. Як глибоко сягає занепад совітської армії в життя цілої країни, доводить між іншим кріза Осоавіахіму. Мета цієї напів-військової організації, що має міліони членів, є мілітаризувати населення, а передовсім молодь. З огляду на те, що совітська армія служить цілям московського імперіялізму, опір чужонаціонального населення СССР проти Осоавіахіму більший ніж самих москвинів. З цього погляду дуже характеристично, що козаки, що самі творять військову організацію, бороняться дуже енергійно проти діяльности Осоавіахіму. Ростовський „Молот" пише відносно цього між іншим слідуюче: „Вороги народу, агенти японсько-німецького фашизму, які дісталися до проводу організацій „Осоавіахіму" азовсько - чорноморського краю, завдали велику шкоду обороні держави. Вони дезорганізували роботу місцевих організацій і клюбів, ударемнювали приготування рекрутів і перешкаджали всіми можливими засобами розниткові масової оборони. Краєва Рада „Осоавіахіму", яка була повинна змобілізувати всі організації, щоби зліквідувати шкідницьку акцію, не зробила цього. Навіть літо, найкращий час для організації всіх можливих оборонних робіт, не принесло ніякого пожвавлення діяльности. Летунські клюби переводять зле летунські вправи та приготування летунів на легкопадах та вітрогонах. Краєва рада говорить лише про потребу оборонних робіт, але не робить нічого. Керманичі сільських та колгоспних рад не помагають вправам кіннотчиків, але перешкоджають їм. Ворошилівські кіннотчики, які не дістають ніякої підтримки „Осоавіахіму", працюють зле. Краєва Рада „Осоавіахіму" охоче хвалиться зростом числа своїх членів, та вони істнують лише на папері. Навіть комуністи, члени „Осоавіахіму", не роблять нічого, щоб зактивізувати роботу організації. Партійні конференції, які відбуваються тепер, присвячують дуже мало уваги питанням державної оборони.

(Офінор).

НОВИНКИ.

— **Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського**, Львів, пл. Капітульна 3. І., телефон 254-46. Приймаю футра до переховання літом.

— **Українські авдиції в радіо.** У вівторок 6. ц. м. в год. 18.25, **проф. Кость Кисілевський** виголосить перед мікрофоном відчит **про українські переклади з польської поезії з рецитаціями з Міцкевичевого „Пана Тадея"**: „Інвокація" і „Симфонія ставів". У пятницю 9. ц. м. в год. 18.30, львівське Радіо надаватиме відчит **м-ра Богдана Галайчука про потребу домашнього промислу.**

— **Під увагу землякам, що приїздять до Парижа на виставу.** Інформаційне Бюро відкрито в помешканні управи т-ва б. вояків Армії УНР та Генеральної Ради Союзу Українських Еміґраційних Організацій, в якому можна дістати всі інформації щодо міжнародньої вистави та знайти, на випадок потреби, і провідника. Щоденно від год. 10 до 12 та від 16 до 18. Адреса: 248, Rue 5 Jecques. Peris 5e, телефон: Odeon 15—08. ęzżźóq

— **Хто знає**, звідки родом походив хорунжий УГА Михайло **Яворський**, який згинув в грудні 1918 р. коло Підборець, зволить подати вістку адв. дрові С. Шевчукові у Львові, вул. Ґродзіцьких ч. 2, для оборони Михайла Хомяка. — Справа дуже важна і пильна.

— **„Кохаймисен".** В Рівному на Волині з приводу „свента можа" відправлено у православному соборі богослуження в польській мові. В богослуженні взяло участь 500 осіб. Владу репрезентував полк. Коритовський і віцестароста де Берґі. Богослуження відправив о. Якоролев в асисті духовенства. Один з священників виголосив проповідь у польській мові про значіння моря, а хор відспівав по польськи „Боже цось Польскен".

— **Українець — королівським радником.** З нагоди коронації короля Юрія VI. уряд Саскачевану в Канаді відзначив п. Михайла Стечишина, українського адвоката з Ню-Йорку, титулом королівського радника. Таким чином українці в Канаді мають вже двох королівських радників. Першим з них призначено три роки тому п. Я. В. Арсенича у Вінніпеґу. Адв. М. Стечишин уродився в селі Глещава, пов. Теребовля в 1888 р. В 1905 р. виїхав як сирота до свого старшого брата до Канади. Тут працював спершу як робітник; в 1907 р. пішов до учительської семінарії у Брендоні, яку скінчив і став учителем. Опісля вчився далі і скінчив право в саскатунському університеті та відкрив в 1920 р. адвокатську канцелярію в Йорктоні. Титул королівського радника надає уряд провінції лише тим адвокатам, які відзначаються не тільки знанням прав, але мають теж добре імя у громадянстві. Вкінці слід згадати, що п. М. Стечишин є другим з черги адвокатом між українцями в Канаді і другим з черги королівським радником.

— **Українська Служба Божа в Празі підчас Зелених Свят.** Цю Службу Божу відправив в українській мові протоєрей о. Бриндзан, що приїхав з Парижа і вона зробила на присутніх в церкві глибоке, незабутнє враження. Високим духовим переживанням у часі Служби сприяв також український хор, що під керуванням п-на Б. Левицького проспівав цілу Службу також в українській мові.

— **Український Жіночий Союз у Чехословаччині.** 23. м. м. відбув у Празі Український Жіночий Союз у ЧСР свої річні загальні збори, які признали абсолюторію попередній управі, перевибрали головою Союзу п-ню З. Мірну, а в члени управи вибрано пані: Л. Бич, З. Вітвицьку, М. Мартос, Л. Садовську.

— **Зїзд лікарів і природників.** В неділю 4. ц. м. почався у Львові XV. зїзд польських лікарів і природників при участи 1.500 учасників та гостей з Австрії, Чехословаччини, Франції, Югославії, Німеччини і Румунії. На зїзд приїхав теж міністр освіти проф. Свентославський, який репрезентує президента Польщі і прем. Складковського. Зїзд відкрив у Великому Театрі проф. д-р Реницький і привитав мін. Свентославського який ввійшов теж з проф. Бартлем до почесної президії. Провідником зїзду вибрано проф. д-ра Ю. Новака з Кракова, який виголосив довшу промову. З черги складали привіти: воєвода д-р А. Білик, президент м. Львова д-р Ст. Островський та інші. З черги мін. Свентославський виголосив реферат п. н. „Приріст населення Польщі та його наслідки".

— **Львівська хроніка.** Іван Руґ (Шимоновичів 9) випив пляшку денатурованого спірту. Заопікувалось ним рятункове поготівля. — Андрій Латек (Вроновських 5) ще передучора вийшов з дому і не вернувся; так само пропали десь 4-літній Збіґнев і 3-літня Данута Ґревсберги (Нової Різні 24). — Самоходи переїхали 11-літню Єтту Ґазгальтер та одного вояка. — Поліція арештувала шайку злодіїв, що обкрадали церкви, костели і синагоги, а саме Станислава, Бронислава і Романа Козаків; крім того годинникаря Морґенштерна, що перепродував крадені річи

— **Цигани мають нового короля.** Минулої неділі відбувся у Варшаві зїзд циганів, які вибрали своїм королем 52-літнього І. Квєка. Королівський трон, скиптр, золоту корону і коронаційний акт випозичили собі цигани з міських театрів. Театральний кравець допоміг теж циганським сенаторам перебратися у випозичені фраки. Сам вибір короля тревав ледви кілька хвилин. Сенатори склали свої голоси до золотої урни і по кількох хвилинах оголошено, що королем вибраний одноголосно І. Квєк. Цигани приняли цей вибір голосними оплесками. З черги о. протоєрей Теодорович в асисті кількох православних священників відправив богослуження, підчас якого співав церковний хор, посвятив корону і вложив її на голову нововибраному королеві, який поцілував його в руку. Засівши на престолі, король відобрав присягу і чолобитню адютантів та сенаторів. Далі король виголосив промову і в аксамітнім плащі з горностаями та скиптром у руці перейшов з почотом перед трибуналом довкола стадіону. Новий король заявив журналістам, що вишле делеґацію до Мусолінія з проханням признати відповідний терен в Абісинії, на якім могли би поселитися цигани. По коронації відбулися танкові і вокальні продукції гарних циганок та циганів, що їх враз з коронацією трансмітували закордонні радіостації, головно в Америці.

— **Поліцай убив свого зверхника.** Минулої ночі в одному з варшавських дансінгів бавилося двох поліцаїв Гічевський і Чех. Коли пшодовнік Куземський службово увійшов до дансінгу і звернув увагу обом поліцаям, що так пізно їм не вільно бавитись, Гічевський застрілив його та пробував відобрати собі життя — його арештували. Чех утік.

— **Справлення помилки.** В літературній сторінці у статті про поеми Лободовського просимо справити в першій шпальті: ...Такі поети, як Пайпер і Пшибось дають вірші, які розминаються із суттєвим покликанням поезії: помагати (а не: помагають, як видруковано) нам сприймати життєві враження між свідомим і підсвідомим.

— **Вклади ощадностеві П.К.О. в червні 1937.**

У місяці червні ощадностеві вклади, а також кількість ощаджуючих виказують великий приріст.

Стан вкладів збільшився на 11.721.460.— і осягнув в дні 30. червня 1937 р. суму зол. 715.812.767.—.

Враз із приростом ощадностевих вкладів збільшилася в тім часі і кількість ощаджуючих у П. К. О. В червні п. р. П. К. О. видало 53.785 нових книжечок ощадностевих, осягнувши в дні 30. VI. 1937 р. загальну кількість 2.551.880 чинних книжечок.

—o—

Дописи.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Дивовижні розпорядки голови читальні. Життя в чит. „Просвіти" у Перемишлі-Середмістя на жаль завмирає. Ще кілька років тому б. голова, міщанин-ремісник, Іван Маївка зумів поставити своєю довголітньою працею в читальні просвітянську діяльність і вспівжиття між членами, — на доволі високому рівні. За його головства сходилася в читальні ремісница молодь, деколи заглядали і студенти, заходили теж і старші, поважні громадяни. Одні читали часописи, що їх передплачувала читальня, другі грали в шахи, білярд, треті читали книжки з багатої читальняної бібліотеки, ще інші приходили, щоби стрінутися зі знайомими та провести мило вечір у читальні. Драматичний гурток робив проби та час від часу давав вистави, співаки уладжували концерти, а дута орхестра вправляла. В читальні життя кипіло нераз і поза північ, а господар читальні Крижовський сидів все до кінця. Тепер все це минулося. В 1936 р. головою вибрано адв. м-ра А. Чубінського і з його приходом повіяло новим духом. Ось перед кількома днями гурток старших громадян грав, як звичайно, в білярд. І тоді прийшов сторож Народнього Дому, який тепер завідує салею читальні з доручення голови та заявив, що вже 10-та година і тому замикає читальню. Присутні здивувалися цією заявою сторожа, який у відповідь пояснив, що йому таке доручення видав голова читальні. Про такий розпорядок члени не знали, бо не був оголошений. Не було теж іншої ради як повинуватися рішенню. Наслідок цього дивовижнього розпорядку голови такий що читальня тепер опустіла. Слід згадати, що поважна більшість членів, з огляду на виконування своїх проф. обовязків, може приходити до читальні лише в пізних годинах вечором.

Посвячення дому кружка „Сільського Господаря. Дня 21. ц. м. відбулося у Поздячі величаве свято „С. Г.", получене з торжественним посвяченням дому кружка „Сільського Господаря". Свято почалося Службою Божою в місцевій церкві, яку целебрував о. дек. О. Малецький з Медики в асисті О. Гука з Іскані, о. Коліди б. сотрудника в Поздячі, тепер пароха в Міхівчи коло Лютовиск, якому Поздяч завдячує збудування цього дому, о. Гура з Торок та теперішнього со-

трудника о. Юськевича. Гарну зворушливу проповідь до 4.000-ої маси селянства з доокличних сіл виголосив о. Гура. По Службі Божій відбулося торжествене посвячення нового, гарного дому „С. Г.“. Акту посвячення дому доконав о. дек. О. Малецький в асисті згаданих священиків та о. Пшепюрського зі Старяви коло Мостиськ, о. Мировича з Буцева, о. Качмарика зі Стібна й о. Дмитришина з Барича. Опісля о. декан виголосив річеву промову і доконав символічного передання ключів голові кружка „С. Г.“. Другою частиною свята була академія, що її відкрив голова кружка „С. Г.“ Олешко і привитав гостей та всіх приявних. Гарний реферат виголосив сел. Сайко змальовуючи розвиток національної свідомости і боротьбу з кацапством у Поздячі. Зібрані вислухали реферат з великим захопленням. З черги поодинокі представники українських установ і товариств та громадянства складали привіти: від Українбанку „Віра“ дир. А. Борисевич, від філії „Просвіти“ в Перемишлі й громадянства Дубеччини о. Гук, від стібенської волости радн. Зубрицький, від громадянства Мостищини о. Дмитришин, від установ в Торках інж. Мадай, від студентської молоді й філії „Відродження“ в Перемишлі студ. Е. Стахів, від „Р. Ш.“ в Наклі Подлужний, від „Г. С.“ у Львові та філії „Г. С.“ у Перемишлі заступник голови д-р Рибак. На дальшу програму свята склалися хорові продукції хору „Р. Ш.“ у Поздячі та хору читальні у Стібні і деклямації. В кінці виголосив ще промову д-р В. Загайкевич. Слід згадати, що село Поздяч є в повіті найсильнішою твердинею кацапщини, що її підтримує місцевий парох о. Протолюс. Довгі роки здавалося, що нема сили, щоб розбити цю твердиню. Щойно коли перед кількома роками прийшов до Поздяч молоденький сотрудник о. Коліда, щирий український патріот та тихий народний працівник став розсаджувати зі своєю бл. п. дружиною цю твердиню кацапщини.

Шевченківські свята. В понеділок 21. м. м. молода ще бо два роки тому заснована чит. „Просвіти“ в Середній на Дубеччині уладила перший раз Шевченківське свято, що почалося Службою Божою, яку відправив о. Коликов. В уладженні цього свята чит. „Просвіти“ у Середній прибули з допомогою навіть читальні, дальше віддалені ніж 10 км. як напр. Мацьковичі з хорами. На програму свята склалися хорові продукції хорів з Мацькович під управою Перхача Ст. Балова, Волі Кривецької і Середньої під управою освітнього організатора філії Ст. Микити, який і виголосив реферат та деклямації. Свято відбулося під голим небом і залишило в Середній незатерте враження. Тогож самого дня відбулося свято в честь Шевченка і читальні у Вапівцях теж перший раз. Салю читальні виповнила публика по береги. На програму свята склалися: „Заповіт“, вступне слово, що його виголосив делегат філії В. Кубрак, продукції хору читальні під проводом Яр. Шевчика, хору жіночого доросту, С. У. під управою Яновського й орхестри смичково мандолінової під управою Яр. Шевчика та кілька деклямацій. Як найкращу слід згадати „В роковини смерти Шевченка“ У. Кравченко, що її виконала маленька Маруся Коленська.

НЕМИРІВ.

Спільне свячене в Немирові. Дня 9. м. м. заходом виділу чит. „Просвіти“ відбулося перший раз у Немирові спільне свячене. Дари посвятив о. Р. Трешневський, який є головою читальні і виголосив промову про значіння єдности в нашому народі. Крім нього на свяченім промовляв ще м-р Божко та А. Трусевич. Присутні склали на вишивання фелону 55 зол.

Шевченківський концерт відбувся 30. м. м. заходом чит. „Просвіти“ в Немирові. На його програму склалося вступне слово, що його виголосив м-р Оверко, хорові продукції місцевого чит. хору під управою о. Р. Трешневського, вокально-музичні продукції, що їх відограла місцева читальняна орхестра, інсценізація та деклямації. — Концерт підготований дуже дбайливо. З прикрістю доводиться ствердити сумну правду, що наша інтелігенція і то місцева і доокличних сіл не вважала за відповідне своєю участю звеличати день, присвячений памяті Шевченка.

РАВЩИНА.

Посвячення основ під будову чит. в Корнях. Це величаве народне свято мало відбутися ще дня 23. травня ц. р., але з причини непогоди того дня о. Ґнат Заяць, парох з Любичі при співучасти о. Роставецького, пароха з Гребенного і о. Криницького з Вербиці відправив у місцевій церкві торжественну Службу Божу та виголосив відповідну проповідь про значіння єдности в народі. Службу Божу співав хор чит. „Просвіти“ з Вербиці. — Щойно дня 6. м. м. відбулося посвячення основ під будову читальні. В тому дні ціле село прибрало дійсно святочний характер. По середині села на площі, де розпочали будову читальняного дому, вже від рана повівали національні прапори. Свято почалося Службою Божою, що її відслужив місцевий парох о. Артимович. По Службі Божій перейшов з церкви процесійний похід на площу, де при великому здвизі народу о. Артимович довершив посвячення основ та горячою промовою візвав своїх парохіян до жертвенности при збудуванні народньої твердині. Опісля представники Вербиці, Піддубець, Махнова, Річок і Гребенного склали привіти від своїх установ, а п. Сторонянський з Корнів відчитав привіти від української преси та установ з Корчева і Вільок Мазовецьких. По привітах представники вписувалися до пропамятної книги. В год. 14 відбулася під вільним небом святочна академія вступним словом відпоручника філії „Просвіти“ д-ра Карпевича, який вручив одночасно п. Ірині Вунді, Іванові та Теодозії Рудикам грамоти, що ними Загальні Збори читальні іменували їх почесними членами за подарування площі під будову дому. На дальшу програму склалися привіти делегата П. С. К. м-ра Любінецького, реферат, що його виголосив п. Жмудзінський, хорові продукції читальняного хору з Махнова під управою п. Перетятка, місцевого хору під управою п. Зарічного та деклямації, що їх виголосили: Процик Зофія, Сторонянський Мирон, Зарічний Микола і Бречка В. з Корнів та Т. Ногаль з Річок. На окрему згадку заслуговує деклямація „Привіт Просвіті“, написана Ст. Совиком, що її виголосила чотиролітня Вовк Маруся з Махнова. Вкінці виголосив ще кінцеве слово п. М. Грицина й академія закінчилася національним гимном. Ціле свято пройшло з повним моральним і матеріяльним успіхом

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Іван Брик: БОРОТЬБА ЧЕХІВ ЗА ВОЛЮ. З 1 мапкою та 23 образками. Вид. Т-ва „Просвіта“, ч. 830. Книжечка 4—5 за квітень-травень 1937. Стор. 94, 8°.

Д-р Евген Грицак: ПЕРЕМИСЬКИЙ РИНОК. (Кілька сторінок з історії Перемишля). Перемишль 1937. Накладом „Прориву“. Стор. 25, 16°.

Кирило Студинський: ДВІ ЗОРІ, драмат. картини з поч. XVII століття в 4 діях і 6 відслонах. Львів 1937. Накладом автора, ст. 62.

Віктор Осипович: У ЧЕРЧІ, комедія на 3 дії з місцевими куплетами. Львів 1937. Накладом автора, ст. 36.

О. Подільський: ПРАВДА-БИЛИЦЯ. Тернопіль 1937 стор. 12.

ЖУРНАЛИ.

СІВАЧ, місячник присвячений проповіди і катехизі. Львів, липень-серпень 1937. Р. II. ч. 7-8. Зміст: о. М. Угорчак: Пропов. на II. нед. по 3. св. Духа. — о. П. Дзедзик: Ідеал проповідника. — о. Ом. Горчинський: Проповідь на Різдво св. Йоана Хрестителя. — о. П. Дз.: Вступні завваги до катехиз для II. кл. вселюд. шкіл. — о. П. Мриглод: Проповідь на IV. нед. по 3. св. Д. — о. А. Гальадюк: Про високе завдання учителя релігії. — о. П. Дзедзик: Чи і як стосувати методу „школи праці“ при навчанні релігії? — о. Вол. Рабій: Пропов. на V. нед. п. 3. св. Д. — о. Ом. Горчинський: Пропов. на Пр. Преображення Господнього. — о. П. Мриглод: Пропов. на IX. нед. по 3. св. Д. — о. П. Дз.: Принаг. пропов. на посв. читальні. — о. Вол. Рабій: Пропов. на Усп. Пр. Д. М. — о. П. Дзедзик: Хр. Церква в обороні робітництва. — Приклади до проповідей і ескорт. — У відповідь мудрагелям і недовіркам. — Нові книжки для проповідників.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

БИТКІВ.
5. VII. Шаріка.
6. VII. Вій.
7. VII. Ніч під Івана Купала
8. VII. Довбуш.

НАДВІРНА:
9. VII. Довбуш

ДЕЛЯТИН:
10. VII. Шаріка.
11. VII. Ніч під Івана Купала.
12. VII. Муж двох жінок
13. VII. Вій.
14. VII. Під кураторією.

Український Мол. Театр „Заграва“ під арт. пров. В. Блавацького.

ПЕРЕМИШЛЯНИ:
6. VII. Муравлі.

Театр прийме 3 молоді панночки. Зголошення з фотографією і коротким життєписом слати на згадану адресу.

Великий Театр:

Вівторок, 6. VII. год. 8. веч. Виступ Театру Атенеум „Люди на кризі“ із Ст. Ярачом

КІНА.

АПОЛЬО: „Двійник Джека Мортімера“
АТЛЯНТИК: „Король прошаків“.
ВАНДА: „Весільна ніч“, „День великої пригоди“.
ҐРАЖИНА: „Замах у касині“, „Тисяча тактів кохання“.
ЕВРОПА: „Дівчина з дому поправи ч. 217“
КАСІНО: „Шифра ч. 77“.
КОПЕРНИК: „Данило Бун“ (Джордж О' Браєн), „Кохай і не плач!“
МАРУСЕНЬКА: „Закаменілий ліс“ „Повірне подружжя“.
МЕТРО: „Багряний цвіт“, „Їх ночі“.
МІРАЖ: „Роберта“, „Гарольд Льойд як боксер“.
МУЗА: „Дінке“, „Клопоти спортовця“.
ПАЛЯС: „Бен Гур“.
ПАКС: нечинний.
ПАН: „Ґенерал Суттер“.
РАЙ: „Страшний двір“.
СВІТ: „Кабінет воскових фігур“ і ревія
СТИЛЕВЕ: „Поворот Франкенштайна“ і ревія.
ТОН: „Леґія затрачених“.
УТІХА: „Нинішні часи“ і ревія.
ХИМЕРА: „90 хвилин постою“, Гарі Піль.

ФОТОПЛЯСТІКОН.

(пл. Марійська 5).

„Сицилія“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Вівторок, 6. липня 1937.

БЕРЛІН 14.15 Опер. мельодії, 15.00 Розр. музика, 18.00 Вес. муз. авдиція, 20.10, 21.00 Розр. концерт, 21.10 Симф. Дворжака — Берл. Фільгармонія; БІЛГОРОД 20.00, 21.00 Концерт опер. орх., 22.20 Концерт радіоорх.; БУДАПЕШТ 12.05 Циг. музика, 13.30 Концерт орх., 17.00 Танк. музика, 18.20 Хор, 21.15 Військова орх., 22.05 Форт. речіт., 23.00 Циг. музика, 13.30 Концерт орх., 22.05 Форт. речіт., 23.00 Циг. музика; ВІДЕНЬ 12.00, 13.10 Концерт камер. орх., 15.15 Муз. авдиція для дітей, 17.25 Пісні, 17.40 Форт. речит., 19.40, 20.00 День австр. капельмайстра, 22.20, 23.00 Розр. музика; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Муз. на світі, 16.00 Пополудн. музика, 18.00 Танці в пісні, 18.40 Солісти, 19.00 Вечір. музична авдиція, 20.10, 21.00 Танк. музика, 22.30 Нічна музика; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15 Форт. речіталь, 19.00, 20.40, 21.40, 22.00 Розр. музика, 22.40, 23.00 Танк. музика; МІНХЕН 12.00 Розр. муз., 13.15 Легка музика, 15.00 Пісні, 16.15 Концерт солістів, 17.15, 18.00 Вес. муз. авдиція; 19.20, 20.00 Слов.-муз. авдиція, 21.00 Вечірн. концерт, 22.20 Розривкова музика; 23.00 Нічний конц.; ПРАГА 11.00 Конц. військ. орх., 16.00 Концерт орх. „Фок“, 17.50 Муз. репортаж, 19.05 Концерт військ. орх., 20.25, 21.00 „Моя батьківщина“ Сметани, фільг. орх.; РАДІО ПАРІ 12.00, 12.30, 13.45 Орх., 13.15 Спів. речіталь, 16.00 Америк. концерт, 19.00, 19.15 Спів. і скрипк. речит., 19.30 Вокаль. концерт, 19.45 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 „Бокачіо“ — ком. опер. Супе; РИМ 17.15 Танк. муз., 20.40 Розр. муз., 21.00 Орган. муз., 21.30, 22.00 Розр. концерт, 23.30 Танкова музика; ШТРАСБУРҐ 20.30 „Венеція“ опер. Рішетена.

Середа, 7. липня 1937.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. музика, 17.00 Соната на флет і форт. Дресля, 18.00 Весела муз. авдиція, 20.10 Музика 18. стол. радіоорх., 21.00 „Індеборґа“ — ком. Ґеца; БІЛГОРОД 18.00, 19.00 Концерт радіоорх., 19.50, 20.00 Нар. пісні, 21.30 Танкова музика, 22.20 Концерт квінтету; БУДАПЕШТ 12.05 Концерт військ. орх., 13.30 Музика форт., 17.00 Сольо на цимбалах, 18.00 Форт. реч. 19.00 Мадярські нар. пісні з циган. орх., 21.00 Джез. музика, 22.05 Смичк. квартет; ВІДЕНЬ 12.00, 13.10 Розр. концерт, 17.15 Сучасна австр. музика, 19.25, 20.00 Симф. концерт. 21.40 Пісні й арії, 22.20, 23.00 Розр. концерт; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Муз на світі, 16.00 Розр. музика, 18.00 Солісти, 20.10 Нова розр. музика, 21.00 Концерт дутої орх., 22.30 Нічна музика, МІЛЯНО 17.15 Танкова музика, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Кольпі ді люна“ — оп. Автабіле, 23.30 Танкова музика; МІНХЕН 16.15 Весела муз. авдиція, 17.15, 18.00 Вес. концерт орх., 19.00, 20.00 Давня пісня — вязанка, 21.00 Слов.-муз. авдиція, 22.20, 23.00 Нічний концерт, ПРАГА 14.00 Пісні Брамса, 17.05 Форт. квартет; РАДІО ПАРІ 12.00, 13.45 Концерт орх., 17.00 Легка музика, 20.30, 21.00, 22.00 Ліричн. вечір; РИМ 17.15 Камер. музика 19.00, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 Симфон. концерт; ШТРАСБУРҐ 20.00, 21.00 22.00 23.00 „Аріяна й Синьобороди“ оп. Дюкаса.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 6. липня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.33 Музика з пл., 7.00 Ран. денник, 7.10 Музика з пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Інформ. газетка в українській мові — ред. М. Ковалевського, 12.25 Концерт військ. орх., 13.55 Розр. музика з пл., 14.00 Гутірка, 14.55 Львівська біржа, 15.00 Концерт з плит, 15.40 Львівські біж. вістки, 15.45 Госп. вістки, 16.00 Авдиція для старших дітей, 16.20 Плити, 16.45 „Про найдавнішу пущу в Польщі“ фейл., 17.00 В 100-у річницю В. Зеленського — спів. з муз., 17.50 Актуальна турист. гутірка, 18.00 Фінанс. господ. актуал., 18.10 Ф. Ліст — пл. **18.25 „Міцкевич в українських перекладах“ (в укр. мові) — д-р Н. Кисілевський,** 18.40 Завтр. програма, 18.45 Льок. спорт. вістки, 18.50 Акт. гутірка, 19.00 „Веселий дівиьог пацієнтки з д-ром Ескуляпом“, 19.15 Симф. Бетовена — пл., 19.50 Гутірка, 20.00 Лег. і танк. музика, Вилен. орх., 20.45 Вечір. денник, Хліборобські вістки 21.45 Фрагм. повісти Я. Лямa, 22.00 Мадяр. пісні з форт., 22.30 Мадярська музика з пл., 22.50 Останні вістки веч. денника, Огляд преси і метеор. комунікат, 23.00 Конц. бажань, 23.30 Танк. музика з дансінгу Кафе-Клюб, 24.00 Концерт орхестри.

Середа, 7. липня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з пл., 7.00 Раніш. денник, 7.10 Музика з плит, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Плити, 12.25 Концерт орх., 13.55 Легка музика з пл., 14.45 Оповідання для дітей, 14.55 Львів. біржа, 15.00 Орх. сюїти — пл., 15.40 Львів. біж. вістки, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Літерат. нарис М. Здаховського, 16.15 Шлеські пісні — хор, 16.45 Відчит К. Гурського, 17.00 Концерт солістів, 17.50 Фейлетон Т. Міхейди, 18.00 Хвилина бюра студій, 18.10 Концерт Гунода, 18.30 Монольоґ К. Левандовського, 18.40 Завтр. програма, 18.45 Льок. спорт. вістки, 18.50 Актуальна ґутірка, , 19.00 Муз. авдиція кракiв. радія, співи з орх., 19.50 Спорт. вістки, 20.00 Концерт крак. квартету, 20.45 Вечірн. денник, 20.55 Актуальна ґутірка, 21.00 Концерт Шопена — форт., 21.45 Фрагмент повісти Й. Ляма, 22.00 Легка і танк. музика, 22.50 Останні вістки веч. денника, Огляд преси і метеор. комунікат, 23.00 Танкова музика з пл., 24.00—2.00 Концерт орх. Т. Серединського.

Радіокутик.

ЗАБУТІ РІЧНИЦІ.

За останні роки радіофонії в ріжних краях святкували не дуже старі ювилеї, як напр. інсталяцій перших радіостацій, що тепер виконують реґулярну публичну службу. Натомість не багато згадується про давні річниці, про основні теорії і перші проби, які дали початок теперішньому блискучому розвиткові радія на цілому світі.

І мабуть не багато хто памятає, що саме в біжучому році випадає досить доважна радіова річниця. В 1867 р. професор университету в Едінбурзі Джемс Мексвел створив першу теорію ділання хвиль етеру, званих пізніше хвилями Гертца.

Отже, пройшло сімдесять літ, майже три четвертини століття, від ствердження наявности електромагнетних хвиль до їх широкого вжитку. Цей час — це середня довжина одного людського життя, але скільки-ж людей за цей період присвятило величезну суму знання і праці, поки вдалося випровадити з теорії Мексвела теперішню радіофонію.

Гертц і Едісон, Бренлі й Олівер Лодж і врешті славний Марконі; треба було їх зусиль, щоб здобути те, з чого тепер користаємо, навіть часом не думаючи про цей величезний шлях людської праці й кінцевого тріюмфу.

Радіові відкриття не були справою випадку і радіо не вродилося з одного блиску, хоч воно і споріднене з іскрою. Навпаки, воно йшло повільно, малими етапами нібн людський розум довго кружляв навколо, не доходячи до істоти справи.

Кілька літ після Максвела Едісон завважив дивний рід струму, який не підходив під жодну із устійнених вже законів електрики, поза проходженням через металеві провідники. Назвав його „електричною силою" і наразі не займався ним ближче.

Одначе підчас проб з лямпами жарення Едісон звернув увагу на громадження темного осаду в середині лямп. Почав підозрівати, що це наслідок струму електронів, а після кількох працьовитих дослідів йому вдалося устійнити, що вугляний прутик, розжарений в порожнечі, виділює крім світла ще струм електронів, яких не в стані виявити навіть найсильніший мікроскоп, бо вони такі дрібні, що коли збільшитиб їх пропорційно до краплини води, збільшеної до розмірів земної кулі, то кожний з них осягнув би розмір зерна піску.

Одначе Едісон не надавав значіння цілій важливості свого відкриття, не досліджував електронів, що становлять властивий двигун комунікації в етері.

Справу цю посунув знову крок вперед Гертц, який поставив собі завдання експериментального доказу теорії Мексвела. В минулому році була саме 50-а річниця цього відкриття. В 1886 р. доказав він, що іскра, яка пробігає простір між двома бігунами, викликує в етері електромагнетні хвилі, які ділають на провідники, що є в їхньому полі, та що такі хвилі можуть відбувати дорогу в етері. Гертц представив вислід своїх дослідів Академії Наук у Берліні і... не витягнув жадних практичних внесків із своїх відкрить.

Народження радія наближувалося одначе ступнево. Чотири роки пізніше Бренлі, якого французи вважають за першого властивого творця радія, удосконалив примітивний резонатор Гертца і разом з іншими вченими постановив розпочати проби пересилання при помочі електро-магнетних хвиль-сигналів в етері.

Перші проби не дали великих наслідків, одначе сповнили своє завдання до такої міри, що зацікавили Марконія. Молодий асистент зацікавився таємничою силою хвиль Гертца, присвячуючи їм кілька років працьовитих дослідів. Наслідком їх були апарати, що формували хвилі і замінювали їх на звуки. Радіо народилося в 1897 р., (саме тепер 40-ліття), коли Марконі, прибувши до Англії, переслав перший комунікат в етері на віддаль 24 анґ. миль.

Світ ще дуже мало знав про це велике відкриття, а навіть ті, що про нього знали, не надавали йому великого значіння. Не дивлячись на те, розвиток радіової сиґналізації робився щораз то більш інтенсивний. Послуговувалася нею головно англійська фльота, пересилаючи цим шляхом вісти й накази.

В тому-ж 1897 р. повстала перша радіостація на острові Вайт. В черговому році, підчас змагань у Кінґтоні, переслано вже сотки комунікатів з одного корабля на беріг, звідки телефоном передавали їх до редакцій денників. Така комунікація була навязана між берегом і королівським яхтом, на якому перебував у той час тодішній князь Вельсу, пізніший король Едвард VII. Він обмінявся з королевою Вікторією кількома телеграмами, пересланими радіовим шляхом. Ще рік пізніше, 27. березня в год. 5-ій пополудні, Марконі переслав першу радіо-депешу через канал Ля-Манш і дістав відповідь із Парижа. Наближався час найбільшої проби: перемога над Атлянтиком.

Спершу здавалося, що якесь фатум зявилося над сміливим експериментом. Страшна буря знищила висильну станцію в Корнвалії, спеціяльно збудовану для трансатлянтицьких проб.

Одначе ніхто не занехав проб, хоч треба було присвятити кілька місяців на відбудову інсталяцій. Збудовано трохи нижчі антени, оперті на кількох підпорах, що давали більшу противагу вітрам, і вкінці листопада тогож року Марконі з двома асистентами відїхав до Канади, щоб там збудувати приймальну станцію, яка малаб прийняти сигнал, висланий з Корнвалії.

Канадійський уряд поробив піонірам радія якнайбільші полекші. Марконі вибрав місцевість на березі моря, невелике узгіря, пануюче над малим заливом, забезпечене від напору хвиль. На вершку цього узгіря стоїть тепер велика вежа-памятник; під ту пору містилася там стара військова лічниця. В обсязі її бараків викінчено приготовлення до великої справи.

З причини поганих атмосферичних умовин (це було в грудні) і поспіху, не можна було думати про будову антенових веж. Марконі вирішив витягнути антени і тримати їх при помочі повітряних привязаних бальонів. Перша проба не вдалася. Вітер зірвав з бальону дроти, які на щастя не впали до воду, але на берег, тоді як бальон полетів над океаном. Тоді вирішено вжити орла (плинера) з шовкової матерії, розтягненої на бамбусових палках. Це виявилось кращим засобом. Орел піднявся на 100 метрів, добре опираючися вітрам. Все було готове. Каблевою депешою переслано до висильної станції в Корнвалії доручення: 12. грудня в год. 11.30 до 2.30 надавати альфабетом Морзе сигнал — літеру „С".

У цей день, 12. грудня 1901 р. пішли в рух великі індуктори в Корнвалії, що витворювали струм силою 3.000 лямп жарення. Цей струм мав перебути тисячі миль, поконуючи округлість землі, несприятливі умовини денного світла. Про цю останню умовину напевно не знав ще Марконі і тому вибрав полудневу пору. Великий винахідник чекав у бараках на канадійському березі. На щастя Марконі постановив не реєструвати відбору автоматично на телеграфічній ленті, але вирішив мати слухавки на вухах.

Не довго чекали. Кілька хвилин після 12 год. в слухавках застукали три коротких удари: — С згідно з альфабетом Морзе.

Три місяці висильна станція в Корнвалії пересилала вже цілі комунікати на віддаль 1.550 миль, а поодинокі букви чути було на віддалі 2.100 миль.

Тепер ми вже знаємо ділання електромагнетних хвиль, цієї живої крови, що кружляє в етері. Однак ми ще не дійшли до останньої межі в цій ділянці. Не знаємо, який засяг хвиль є найдальший. Чи вони затримуються і зникають у безодні етеру, чи проникають у безконечність міжпланетних просторів аж туди, де не дивлячись на свою швидкість 186.000 миль на секунду, мусілиб мандрувати мільон літ до сузіря Андромеди.

Не знаємо суті етеру; одначе на підставі дотеперішніх поступів науки, можемо мати надію, що прийде для людства час розвязки й цієї загадки.

СПОЖИВАННЯ МЯСА

спеціяльно літом є шкідливе для нашого здоровля, тому кожна людина інстинктовно відвертається від мяса, а наші господині журилися, бо не знали, що варити. Сьогодні тієї журби вже не може бути, бо вийшла друком книжка М. Горбачевої п. з.: „БЕЗМЯСНА КУХНЯ", в якій кожна господиня знайде коло 500 приписів на ріжні безмясні страви.

В-во дістає з усіх сторін краю похвальні письма за ту книжку. Впр. о. Лабій з Отинії пише: „Безмясна Кухня" М. Горбачевої найвищої похвали гідна, тому посилаю передплату на II. том, котрий має вийти з друку з кінцем 1937".

Перший том п. з. „Безмясна Кухня" коштує **зол. 2.75** і висилаємо за попер. надісланням готівки.

Другий том п. з. **„Домашнє печиво та овочеві перетвори"** вийде з друку з кінцем року і теж буде коштувати зол. 2.75, але хто до 1. листопада пришле **передплату,** то платить лише 2 зол. і матиме певність, що дістане цей підручник, бо наклад буде дуже обмежений.

Замовлення і гроші слати на адресу: Гр. Ганулик, Львів, Ольшевського 11.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 480.—
Остання сторінка 1/2	зол. 250.—
Остання сторінка 1/4	зол. 130.—
Остання сторінка 1/8	зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.